

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

STOWARZYSZENIE
monar

SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY

Projekt systemowy – 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” w zadaniu (nr 4) w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym: opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

Spis treści

WSTĘP	3
SZKIC DIAGNOZY PROBLEMU BEZDOMNOŚCI W POLSCE I W EUROPIE WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI ZESPOŁU BADAWCZEGO	5
SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. STREetworkingu	20
SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. PRACY SOCJALNEJ	32
SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. MIESZKALNICTWA I POMOCY DORAŻNEJ	41
SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. PARTNERSTW LOKALNYCH	51
SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. ZDROWIA	62
SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. ZATRUDNIENIA I EDUKACJI	71

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

WSTĘP

Problematyka bezdomności, będąc jedną z najgłębszych form wykluczenia społecznego, jest jednocześnie obszarem polityki społecznej o relatywnie niskim stopniu rozpoznania i usystematyzowanego oddziaływania na wywoływane przez nią skutki. Znamionym przykładem obrazującym aktualną sytuację są choćby trudności z rzetelnym określeniem liczbowej skali populacji ludzi bezdomnych w Polsce. W różnorodnych formach oddziaływania w sferze bezdomności trudno jest się dopatrzeć usystematyzowanych zakresów współpracy podmiotów samorządowych, odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu problematyki bezdomności, z podmiotami pozarządowymi, wykazującymi największą w tym zakresie aktywność. Taki stan rzeczy wyłonił więc potrzebę stworzenia spójnego modelu polityki społecznej ukierunkowanego na zapobieganie bezdomności i łagodzenie jej skutków. Podjęte działania doprowadzić mają do stworzenia wciąż nieistniejących standardów pracy z osobami bezdomnymi, w tym wypracowania modelu Gminnego Standardy Wychodzenia z Bezdomności. Zadanie to powierzono sześciu największym, najbardziej doświadczonym organizacjom krajowym, zajmującym się tematyką bezdomności, czyniąc je odpowiedzialnymi za stronę merytoryczną realizacji zadania 4 projektu systemowego 1.18., Organizacje te to:

- Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności (dalej PFBW);
- Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Zarząd Główny (dalej TPBA);
- Sieć Barka (dalej Barka);
- Stowarzyszenie MONAR (dalej MONAR);
- Caritas Kielce (dalej Caritas);
- Stowarzyszenie Otwarte Drzwi (dalej SOD).

Liderem partnerstwa zawiązanego na potrzebę realizacji projektu jest Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (dalej CRZL).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Poniżej przedstawiony zostaje szkic (draft) raportu z fazy diagnozującej aktualny stan problematyki, ujęty w następujących obszarach tematycznych:

- streetworking (podmiot odpowiedzialny – PFWB);
- praca socjalna (podmiot odpowiedzialny – TPBA);
- mieszkalnictwo i pomoc doraźna (podmiot odpowiedzialny – Caritas);
- partnerstwa lokalne (podmiot odpowiedzialny – Barka);
- zdrowie (podmiot odpowiedzialny – MONAR);
- zatrudnienie i edukacja (podmiot odpowiedzialny – SOD);

Raporty te przygotowywane są przez grupy eksperckie, składające się z osób o możliwie największym doświadczeniu i wiedzy teoretycznej w wyszczególnionych powyżej zakresach. Eksperti rekomendowani zostali przez poszczególne podmioty odpowiedzialne za przydzielone im zakresy tematyczne. Dodatkowym dla nich wsparciem są eksperci zewnętrzni – osoby spoza struktur organizacji partnerskich, ale o bogatym i niezwykle cennym doświadczeniu i dorobku zawodowym.

Na początku jednak zamieszczony zostaje szkic raportu Zespołu Badawczego, który opisywać będzie bezdomność w zakresie najogólniejszym, ale mającym najistotniejszy wpływ na dalsze, kompleksowe rozumienie problematyki.

Prace grup eksperckich i Zespołu Badawczego trwają od grudnia 2009 roku. Aktualnie przedstawiony szkic, jest wynikiem ich dotychczasowej pracy nad raportem diagnostycznym, który w pełnej, ostatecznej wersji, zostanie przygotowany i przedstawiony do końca czerwca 2010 roku.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SZKIC DIAGNOZY PROBLEMU BEZDOMNOŚCI W POLSCE I W EUROPIE WYPRAWOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI ZESPOŁU BADAWCZEGO

Wstęp (1 strona)

Wypracowana dotychczas struktura diagnozy bezdomności w Polsce jest wynikiem pracy Zespołu Badawczego (dalej ZB). W trakcie prac nad diagnozą odbyły się dotychczas następujące spotkania:

- spotkanie członków ZB 14-16.01.2010 w Gdańsku
- rozmowy telefoniczne, skypowe, emailowe

Aktywny udział w wypracowaniu poniższych treści wzięły następujące osoby:

- Maciej Dębski (kierownik ZB) PFWB
- Sławomir Mandes (członek ZB) SOD
- Aleksander Pindral (członek ZB) TPBA
- Marcin J. Sochocki (członek ZB) MONAR
- Mirosław Przewoźnik (członek ZB) Caritas
- Anna Cąkała (członkini ZB) Barka (rezygnacja)
- Barbara Bittner (członkini ZB) Barka

Ponadto w spotkaniu w Gdańsku uczestniczyli również:

- Piotr Olech - reprezentujący PFWB
- Łukasz Browarczyk - reprezentujący PFWB

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

I. Ogólna wizja diagnozy (1 strona)

Opracowywana przez członków ZB diagnoza stanu problematyki bezdomności kładzie nacisk przede wszystkim na kwestie ogólnokrajowe uwzględniając w niektórych przypadkach kontekst europejski. W trakcie pracy nad diagnozą dokonaną przez członków ZB ustalono, że treści w niej zawarte powinny być zasadniczo różne od tych, które są wypracowywane przez poszczególne grupy eksperckie. Dlatego można powiedzieć, że diagnoza opracowywana przez członków ZB porusza problemy od strony ogólnej koncentrując się na kwestiach nie poruszanych przez poszczególne grupy eksperckie: definicje bezdomności i jej typologie, przyczyny i skutki bezdomności, schematy wchodzenia w bezdomność, określenie skali i charakteru zjawiska bezdomności w Polsce, określenie skali i charakteru „polskiej bezdomności” poza granicami Polski. Przewiduje się, że całość zebranego materiału nie przekroczy 90 stron znormalizowanego tekstu.

Zgodnie z ustaleniami poczynionymi na pierwszym spotkaniu Zespołu Badawczego w Gdańsku w dniach 14-16 stycznia ustalono następujący wygląd diagnozy sytuacji osób bezdomnych w Polsce opracowywanej przez Zespół Badawczy oraz następujący podział zadań

1. Definicje bezdomności i jej typologie. (10 stron)

Opracowanie: dr Aleksander Pindral

Przedmiotem tej części diagnozy będzie przegląd i analiza krytyczna istniejących w *polskiej literaturze naukowej* definicji pojęć „bezdomność” i „osoba bezdomna”, jak również typologii osób bezdomnych. Lektura opracowań naukowych dotyczących zjawiska bezdomności służyć będzie ustaleniu czy istnieje szeroko uzgodniona definicja „bezdomności”, względnie definicja „osoby bezdomnej”, co stanowiłoby o dużej wartości regulacyjnej tych definicji. Przegląd proponowanych w literaturze typologii osób bezdomnych pozwoli ocenić wartość poznawczą każdej z nich i zakres praktycznej

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

stosowalności. Gdyby istniała powszechnie akceptowana definicja „osoby bezdomnej” i „bezdomności”, miałyby to ogromne znaczenie i zarazem walor dla prowadzonych w Polsce, wciąż jeszcze tylko lokalnie, „badań socjodemograficznych populacji osób bezdomnych”.

Aby w sposób uprawniony porównywać lub, co ważniejsze, sumować wyniki takich badań, musi być oczywiste, że pomiary dokonane zostały w oparciu o tą samą definicję operacyjną, rozstrzygającą jakie cechy sytuacji danej osoby stanowią o jej bezdomności.

Poszukiwanie trafnych typologii, opisujących realnie istniejące i obiektywnie zróżnicowane formy bezdomności ma coraz większe znaczenie m.in. dla sfery pracy socjalnej, ponieważ podejmowane są w tej sferze próby stworzenia kompleksowej oferty pomocy dla osób bezdomnych, ukierunkowanej na ich reintegrację zawodową i społeczną. Trafne wyspecyfikowanie kategorii osób bezdomnych i adekwatne do tych kategorii zróżnicowanie programów pracy socjalnej, programów terapeutycznych, itd., z dużym prawdopodobieństwem zwiększy efektywność tych oddziaływań.

Diagnoza składać się będzie z dwóch wyodrębnionych części. Pierwsza część poświęcona zostanie zagadnieniom definicyjnym. Przegląd istniejących definicji dostarczy wiedzy o stopniu ich różnorodności. Jego elementem będzie próba wyodrębnienia kryteriów istniejącego zróżnicowania. Analiza definicji ma także dać odpowiedź na pytanie, jak dużo elementów wspólnych zawierają ich zakresy znaczeniowe i czy w oparciu o tego rodzaju zgodność możliwe jest wypracowanie definicji syntetycznej. W treści pierwszej części diagnozy podjęty zostanie również wątek dotyczący istniejącego sporu naukowego o termin „bezdomność z wyboru”, ponieważ kontekstem tego sporu są zagadnienia definicyjne. Druga część diagnozy stanowić będzie przegląd istniejących w polskiej literaturze typologii osób bezdomnych połączony z próbą merytorycznej oceny wyodrębnionych podziałów. Opracowywane w tej części diagnozy treści nie będą odnosić się do zagranicznych definicji oraz typologii zjawiska bezdomności.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2. Główne kierunki w anglojęzycznych i niemieckojęzycznych badaniach nad bezdomnością. (10 stron)

Opracowanie: dr Sławomir Mandes

a) **problemy definicyjne:** Spory definicyjne nie są niczym niezwykłym w naukach społecznych, jednak w literaturze dotyczącej bezdomności widać, że temperatura dyskusji na temat tego, kto to jest bezdomny przekracza średni poziom podobnych sporów w innych obszarach nauk społecznych. Bezpośrednią przyczyną takiego stanu rzeczy jest złożoność zjawiska bezdomności. To jednak można powiedzieć o praktycznie każdym zjawisku społecznym. Drugi powód ma charakter pozanaukowy. Subtelne dystynkcje definicyjne mają bardzo konkretne przełożenie na politykę społeczną, a w konsekwencji, finanse. Biorąc to pod uwagę można rozróżnić definicje formułowane dla celów naukowych, wyrastających z określonych perspektyw badawczych i teorii od definicji wyrastających z problemów polityk społecznych, mających swoje przełożenie na prawo.

W opracowaniu opisującym główne kierunki w anglojęzycznych i niemieckojęzycznych badaniach nad bezdomnością uwaga skupiona zostanie na pojawiającym się na typie definicji pojawiających się *implicite* i *explicite* w pracach naukowych. Określone zostaną również perspektywy teoretyczne, w których dane typy definicji są osadzone oraz konsekwencje metodologiczne.

b) **przyjęta metodologia pracy:** Złożoność problemu bezdomności powoduje, że nie ma jednej przyjętej metody jego badania. Przegląd literatury pokazuje, że można spotkać praktycznie wszystkie pojawiające się w podręcznikach metodologii podejścia: od badań ilościowych, przez jakościowe i etnograficzne. Różnorodność przyjętych metod ma wpływ na sposób opisywania bezdomności oraz konkluzje, jakie się na ich podstawie formułuje. W tej części diagnozy autor postara się odpowiedzieć na następujące pytania:

- Jakie metody badawcze stosowane są do badania bezdomnych?

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

- Z czego wynika wybór poszczególnych metod?
- Czy wybór metody ma wpływ na wnioski, do których dochodzą badacze?

c) **Dominujące wzory bezdomności:** Biorąc pod uwagę spory definicyjne należy oczekiwać dużego zróżnicowania w wynikach prowadzonych badań. Różne grupy społeczne będą identyfikowane jako bezdomne lub zagrożone bezdomnością. W konsekwencji inaczej będą analizowane przyczyny oraz ścieżki wychodzenia z bezdomności. Autor tego opracowania przedstawi główne grupy bezdomnych oraz ich sposób opisywania. Z krótkiego przeglądu literatury widać, że dominujący sposób klasyfikacji przedstawia się następująco: bezdomne rodziny, bezdomna młodzież, bezdomni samotni dorośli.

d) **Przyczyny bezdomności:** Przegląd literatury pokazuje, że głównym tematem badań są przyczyny bezdomności. W opracowaniu autor dokona przeglądu zdiagnozowanych przyczyn, próbując odpowiedzieć na pytanie o zależność wskazanych przyczyn od przyjętych metodologii oraz założeń teoretycznych.

e) **Skuteczne sposoby wychodzenia z bezdomności:** Drugim najbardziej intensywnie badanym obszarem są sposoby wychodzenia z bezdomności. W opracowaniu autor dokona krótkiego przeglądu wyników badań oraz spróbuje odpowiedzieć na pytanie o zależność wskazanych sposobów od przyjętych metodologii i założeń teoretycznych.

f) **Style życia:** Ciekawym obszarem badań nad bezdomnością jest coś, co wstępnie można określić, jako rekonstrukcja stylu życia. Chodzi o różnego rodzaju badania dotyczące strategii adaptacyjnych przyjmowanych przez osoby bezdomne. W tym kontekście bada się na przykład bezdomność w dużych miastach, na wsi oraz w środowiskach małomiasteczkich. Innym tematem poruszonym w tym kontekście są badania nad

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

organizacjami zajmującymi się bezdomnymi i wpływem na ich zachowania. Trzecim tematem, który można wyróżnić jest rekonstrukcja trajektorii biograficznych bezdomnych. W tej części opracowania przedstawione zostaną wybrane badania oraz dokonane zostanie podsumowanie ich wyników.

- g) Zjawisko bezdomności w ujęciu porównawczym:** Badania bezdomności są mocno osadzone w kontekście kulturowym kraju, w którym są prowadzone. Jednak samo zjawisko ma charakter wykraczający poza granice kultur i państw. Widać to szczególnie w migracji bezdomnych w obrębie UE oraz migracji do Unii z krajów sąsiednich. Wymusza to współpracę organizacji rządowych i pozarządowych z różnych krajów zajmujących się bezdomnością. W opracowaniu spróbuje opisać różnice w podejściu do zjawiska bezdomności w wybranych krajach UE oraz USA.

3. Analiza przyczyn bezdomności, drogi wchodzenia w bezdomność. (10 stron)

Opracowanie: mgr Maciej Dębski

- a) Przyczyny bezdomności:** w literaturze przedmiotu wielu autorów poświęca czas i miejsce na określenie głównych przyczyn bezdomności. W opracowaniu dotyczącym przyczyn bezdomności określone zostaną najważniejsze typologie przyczyn bezdomności stosowane w literaturze przedmiotu. Do głównych typologii prezentowanych przyczyn zaliczona zostanie koncepcja przedstawiona przez A. Duracz-Walczak, która dokonuje w swojej publikacji podziału wszystkich przyczyn na cztery kategorie (Duracz-Walczak, 2002): *czynniki natury społecznej* (odnoszą się do złej sytuacji społeczno-ekonomicznej powodującej bezrobocie oraz postępująca likwidacja hoteli robotniczych. Dodatkowo autorka wspomina o braku miejsc w szpitalach psychiatrycznych oraz nieodpowiednia opieka nad wychowankami domów dziecka, którzy ukończyli 18 rok życia), *czynniki związane z patologią i chorobami* (problemy alkoholowe, przestępczość, brak opieki ze

strony najbliższych, prostytutka, psychopatia męża (w przypadku kobiet)), *czynniki natury psychologicznej* (świadomy wybór innego sposobu życia, odmiennego systemu wartości) oraz *czynniki natury prawnej* (wynikające z ustawy dającej możliwość eksmitowania lokatora za długi i zaległości w opłatach czynszu. W typologii Duracz-Walczak w sposób szczegółowy podniesiona zostanie kwestia problemu „bezdomności z wyboru”, jej uwarunkowań i zasadności.

W trakcie opisu głównych przyczyn bezdomności uwaga zostanie zwrócona również na te typologie, które przyczyny bezdomności wiążą się z kolejnym etapem procesu społecznej marginalizacji (Porowski, 1998). Jak wskazują autorzy tych koncepcji przyczyny zjawiska bezdomności związane są z ogólnymi zmianami polityczno-gospodarczymi kraju. Autorzy Ci wymieniają jako przyczyny bezdomności zmiany w zakresie demografii oraz ruchliwości społecznej. Za przyczynę bezdomności w takim ujęciu uważa się również bezrobocie oraz zubożenie społeczeństwa połączone z niewydolnością systemu polityki mieszkaniowej (brak tanich mieszkań, taniego budownictwa, powszechności dostępu lokum zamieszkania). Można byłoby dodać również relatywnie niewielką pomoc w postaci programów wychodzenia z bezdomności, choć tych, ze względu na możliwość partycypacji w europejskich funduszach strukturalnych, w ostatnich latach pojawia się coraz więcej.

W rozważaniach nad przyczynami bezdomności w sposób szczegółowy zaprezentowany i wyjaśniony zostanie podział na przyczyny strukturalne i jednostkowe, którym to podziałem w swoich badaniach posługuje się środowisko Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności.

- b) Drogi wchodzenia w bezdomność:** kontynuując rozważania o przyczynach bezdomności nie sposób pominąć faktu, iż bezdomność bardzo często nazywana jest kumulacją wszelkich patologii (związaną choćby z nadużywaniem alkoholu, prostytutką,

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

narkomanią, przestępczością czy rozpadem więzi rodzinnych). Niektóre z wyżej wymienionych patologii rodzą zaburzenia zdrowia psychicznego oraz fizycznego, które pociągają za sobą zmniejszoną aktywność zawodową. Z kolei utrata pracy, bądź jej nie posiadanie, jest bardzo dobrym punktem wyjścia do bycia osobą bezdomną. W tej części diagnozy ukazane zostaną najczęstsze drogi wchodzenia w bezdomność. Mając na uwadze fakt, iż każda historia bezdomności jest związana z odrębnym i indywidualnym dramatem jednostki ludzkiej zaprezentowane zostaną koncepcje związane z deficytami życiowymi (koncepcja M. Oliwy-Ciesielskiej), załamanymi planami życiowymi (L. Stankiewicz) oraz fazami bezdomności (M. Jażdżkowski).

4. Diagnoza skali i charakteru zjawiska bezdomności Polaków poza granicami Polski w Europie. (10 stron)

Opracowanie: dr Barbara Goryńska-Bittner, Fundacja Barka

W tej części ogólnej diagnozy zawarte zostanie rozpoznanie skali i charakteru bezdomności Polaków poza granicami Polski w Europie. Uwzględnione będzie zróżnicowanie państw Europy według jej regionów, oraz ze względu na ich przynależność do UE, a także liczbę emigrujących do tych państw Polaków. Z powodu skutków przyjęcia Polski do UE szczególne znaczenie będzie miał tu rok 2004, choć za początek diagnozowanego okresu przyjęty zostanie rok 2000. Oprócz charakterystyk ilościowych skali europejskiej zagranicznej bezdomności Polaków, jej głównie migracyjnego charakteru, przedstawiony zostanie kontekst instytucjonalny tej bezdomności.

Na znaczenie zjawiska europejskiej zagranicznej bezdomności Polaków wskazują nie tylko częste doniesienia medialne głównie o pojedynczych dramatycznych przypadkach bezdomnych Polaków. Zwracają nań uwagę także niektórzy politycy, przedstawiciele nie tylko polskich organizacji pozarządowych. Szczególną rolę odgrywa działalność wśród

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

bezdomych Polaków za granicą niektórych z tych organizacji. Należy do nich działalność FPW Barka związana ze sprowadzaniem bezdomych Polaków do kraju.

Wszystko to świadczy, że bezdomność Polaków za granicą stanowi problem społeczny zarówno dla państw, gdzie przebywają polscy bezdomni, jak i dla Polski. Stąd też diagnoza ta winna przynieść odpowiedź na pytanie o skalę i charakter zjawiska jako podstawę dla opracowania działań systemowych o charakterze prewencyjnym, interwencyjnym (pomocy doraźnej) i integracyjnym (polegającym na wychodzeniu z bezdomności).

Zakładana struktura tej części diagnozy wygląda następująco:

1. Skala bezdomności Polaków w państwach Europy poza Polską
  - a) Bezdomni Polacy w państwach Europy: Zachodniej, Wschodniej, Północnej, Południowej i Środkowej;
  - b) Bezdomni Polacy w państwach należących do UE i nienależących do UE.
2. Charakter bezdomności Polaków w Państwach Europy poza Polską
  - a) Bezdomność migracyjna: porównanie liczby bezdomych Polaków i strumienia polskich emigrantów w najczęściej wybieranych przez nich krajach Europy;
  - b) Inne rodzaje bezdomności Polaków w krajach Europy poza Polską.
3. Problem bezdomności Polaków za granicą jako problem braku systemu międzynarodowych działań instytucjonalnych
  - a) Potrzeba partnerstwa międzynarodowego: instytucji i organizacji rządowych, samorządowych i pozarządowych,
  - b) dominacja działań interwencyjnych (doraźnych) a prewencja i integracja wobec bezdomych Polaków za granicą.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomyimi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

- „Wykazu placówek zapewniających wsparcie osobom bezdomnym” (schroniska i noclegownie) - <http://www.mpips.gov.pl/index.php?gid=1114>
- „Informatora o placówkach pomocy bezdomnym w Polsce” Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta - <http://www.bratalbert.org.pl/informator/>.
- statystyki MPiPS - „Powrót osób bezdomnych do społeczności” - <http://www.mpips.gov.pl/index.php?gid=1331> ;
- najnowszych badań realizowanych przez MPiPS w placówkach dla osób bezdomnych,
- liczby osób, którym z tytułu bezdomności Ośrodki Pomocy Społecznej udzieliły wsparcia w najpóźniejszym dostępnym roku sprawozdawczym,
- elektronicznego system POMOST,
- **charakter bezdomności w Polsce zostanie określony na podstawie prowadzonych badań naukowych:**
  - o badania CBOS prowadzone w roku 2005;
  - o socjodemograficzny portret zbiorowości osób bezdomnych w województwie pomorskim w latach 2001, 2003, 2005, 2007, 2009;
  - o badania Caritas Archidiecezji Białostockiej i Zakładu Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu w Białymstoku nad bezdomnością w Białymstoku;
  - o badania prowadzone przez A. Przymeńskiego w roku 2001;
  - o badania M. Wachowicza prowadzone w roku 2005;
  - o innych badań.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

6. Przegląd strategii, programów w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności (na poziomie europejskim, krajowym, regionalny, lokalnym) – w kontekście określenie samodzielności gmin we wdrażaniu programów „bezdomnościowych” (również kwestie finansowe). (15 stron)

Opracowanie: mgr Piotr Olech, mgr Maciej Dębski

Bardzo ważnym elementem pisanej diagnozy będzie dokonanie przeglądu strategii, programów w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności (na poziomie europejskim, krajowym, regionalny, lokalnym) – w kontekście określenia samodzielności gmin we wdrażaniu programów „bezdomnościowych”. Głównym celem tej części diagnozy staje się próba określenia kilku najważniejszych kwestii:

- jakie elementy charakterystyczne zawierają europejskie strategie walki z bezdomnością? – próba opisu porównawczego
- czy i w jakim zakresie na poziomie ogólnopolskim funkcjonuje narodowa strategia walki z bezdomnością?
- na ile problem bezdomności widoczny jest w gminnych strategiach rozwiązywania problemów społecznych?
- w jakich gminach (miejskich, miejsko-wiejskich czy wiejskich) występują programy skierowane stricte do osób bezdomnych?
- czy jeśli istnieją programy związane ze zwalczaniem bezdomności to na ile zwierają one w sobie metodę prewencji, interwencji oraz integracji?

W celu znalezienia odpowiedzi na powyższe pytania przeanalizowane zostaną nie tylko europejskie strategie narodowe, ale również w sposób losowo-kwotowy gminne programy rozwiązywania problemów społecznych z uwzględnieniem rodzaju i wielkości gminy. Do badania *desk research* wzięte zostaną wszystkie lokalne strategie byłych miast wojewódzkich oraz wylosowane strategie miast powiatowych oraz gmin wiejskich.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

7. Rozwiązania legislacyjne w zakresie bezdomności. (10 stron)

Opracowanie: mgr Mirosław Przewoźnik

W Polsce funkcjonuje kilkadziesiąt aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń) dotyczących zarówno sytuacji osób bezdomnych, form pomocy indywidualnej, instytucjonalnej. Aby opracować rekomendacje należy dokonać identyfikacji tych przepisów, ocenić ich funkcjonowanie w aspektach pozytywnych jak i negatywnych. Analiza dotyczyć będzie także dokumentów programowych, w których znajdują się w sposób bezpośredni lub pośredni odniesienia do osób bezdomnych – w tym kodyfikacji Unii Europejskiej. Diagnoza systemu prawnego będzie miała istotne znaczenie w wypracowaniu przez Grupy Robocze rekomendacji w poszczególnych formach wsparcia osób bezdomnych. Również Grupy Robocze będą zobowiązane do przekazania swoich uwag do Zespołu Badawczego w zakresie oceny aktów prawa w obszarze będącym przedmiotem ich zainteresowania, w tym, o ile to możliwe, ocen ekspertów z danej dziedziny wiedzy.

Diagnoza stanu prawnego systemu wsparcia osób bezdomnych ma na celu:

- identyfikację możliwie największej liczby dokumentów programowych i prawnych dotyczących osób bezdomnych;
- ocenę ich funkcjonowania, na ile są stosowane w praktyce. Które z nich mają realny wpływ na działania wobec bezdomnych, a które nie są stosowane w praktyce. Należy również odpowiedzieć czy są one spójne względem siebie oraz czy mają pozytywny lub negatywny wpływ na działania wobec bezdomnych;
- poznanie opinii możliwie szerokiego kręgu decydentów, ekspertów i odbiorców (konsumentów) tych przepisów;
- przedstawienie wstępnych propozycji zmian w prawie;
- podjęcie próby stworzenia spójnego modelu prawnego systemu wsparcia osób bezdomnych.

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażała w dom

Zakładana struktura diagnozy prawnej w zakresie bezdomności mogłaby wyglądać następująco:

1. Opis dokumentów UE dotyczących osób wykluczonych społecznie, w tym bezdomnych.
2. Opis dokumentów programowych będących podstawą projektowania działań wobec osób bezdomnych.
3. Identyfikacja aktów prawa w Polsce dotyczących bezdomnych.
4. Opinie Grup Roboczych dotyczące w/w dokumentów, w tym o ich stosowaniu w praktyce. Opinie ekspertów i praktyków.

Technikami badawczymi pomocnymi w diagnozie prawnej będzie analiza dokumentów zastanych (dokumenty programowe, ustawy, rozporządzenia, opracowania, komentarze), opinie Grup Roboczych, opinie ekspertów, praktyków – ankiety.

Zakładane Hipotezy:

- W Polsce występuje brak spójności między poszczególnymi rozwiązaniami prawnymi dotyczącymi osób bezdomnych;
- Obowiązujące przepisy prawa nie dostrzegają specyfiki sytuacji osób bezdomnych, np. w kwestii zamieszkania, zameldowania;
- Rozwiązania dotyczące budownictwa dla osób bezdomnych są niespójne i zbyt rygorystyczne;
- Występuje brak współpracy i koordynacji między instytucjami działającymi na rzecz i wobec osób bezdomnych;
- W administracji publicznej brakuje definitywnych rozstrzygnięć dotyczących odpowiedzialności za działania i wsparcie osób bezdomnych.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

8. Rekomendacje i ich krytyczna ocena. (5 stron)

Opracowanie: cały Zespół Badawczy

Rekomendacje opracowane przez cały Zespół Badawczy dotyczyć będą wszystkich poruszanych problemów.

ETAP ZAAWANSOWANIA PRACY NAD RAPORTEM

Dotychczas poszczególni członkowie ZB są na etapie gromadzenia najważniejszych danych, które zostaną wykorzystane do pisania diagnozy badawczej. Opracowane zostały w większości kwestie związane z definicjami bezdomności, jej typologiami, przyczynami bezdomności oraz drogami wchodzenia w bezdomność na gruncie polskiej literatury specjalistycznej. Zostały zebrane europejskie strategie walki z bezdomnością, jak również na bieżąco zbierane są gminne programy rozwiązywania problemów społecznych. Przygotowane zostały również akty prawne, na podstawie których mówi się o bezdomności.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności”

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRAWOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. STREWORKINGU

I. WPROWADZENIE (1 STRONA)

Wypracowana dotychczas struktura diagnozy streetworkingu w Polsce jest wynikiem pracy grupy eksperckiej ds. streetworkingu. W trakcie prac nad diagnozą odbyły się dotychczas następujące spotkania:

- spotkanie ekspertów 21-23.01.2010 w Gdańsku
- spotkanie ekspertów 02.03.2010 w Warszawie
- dwie konferencje internetowe 12.02.2010 i 19.02.2010.
- spotkanie ekspertów 18.03.2010 w Krakowie

Aktywny udział w wypracowaniu poniższych treści wzięły następujące osoby:

- Adam Koszutowski (ekspert organizator) PFWB
- Anna Adamczyk (ekspert) TPBA
- Benita Zychowicz (ekspert) SOD
- Rafał Stadnicki (ekspert) Caritas
- Lech Bór (ekspert) Barka
- Szymon Miller (ekspert) MONAR (zastępstwo za A. Łukasiewicz)
- Maciej Dębski (kierownik ZB) PFWB
- Piotr Olech (dyrektor PFWB i partnerstwa) PFWB
- Anna Michalska (ekspert zewnętrzny) TPBA Koło Gdańskie
- Sylwia Gurbisz (ekspert zewnętrzny) TPBA Koło Gdańskie
- Klaudiusz Dyjas (ekspert zewnętrzny) stowarzyszenie Horyzont

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

• Adam Cenian (ekspert zewnętrzny)	MOPS Gdynia
• Karolina Piątkiewicz (streetworker)	TPBA Koło Gdańskie
• Grzegorz Dziedzic (streetworker)	TPBA Koło Gdańskie
• Aleksandra Łukasiewicz (ekspert)	Monar
• Lidia Węsierska	Barka
• Małgorzata Kurdybacz	MOPS Kraków
• Iwona Surmaj	MOPS Kraków
• Krzysztof Podlas	TPBA Katowice
• ks. Stanisław Słowik	Caritas

Planowane są dalsze spotkania, z których najbliższe odbędzie się w Białymstoku 22-24..04.2010. Na spotkania będą zapraszani eksperci zewnętrzni zajmujący się streetworkingiem w swoich organizacjach np.: Michał Gawel, Caritas Białystok. Dotychczas w ramach działalności grupy ds. streetworkingu:

- przypisano poszczególnym ekspertom i organizacjom zakres działania i obszar terytorialny ich działania;
- przeprowadzono pilotażowe badanie w organizacjach/instytucjach mające na celu wypróbowanie narzędzia badawczego na próbie 50 instytucji – organizacji;
- dokonano poprawek w narzędziu badawczym;
- rozpoczęto badanie zasadnicze służące zbieraniu danych o streetworkingu w różnorodnych organizacjach/instytucjach;
- rozpoczęto zbieranie dobrych praktyk;
- zebrano prezentacje pokazujące działanie streetworkingu;
- przygotowano przegląd istniejącego prawa;
- poznawana jest baza szkoleniowa dotycząca streetworkingu.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

II. OGÓLNA WIZJA RAPORTU

W raporcie zostanie przedstawiona diagnoza istniejącego w Polsce streetworkingu. Przedstawione zostaną istniejące modele, dobre praktyki, rozwiązania prawne. Przeprowadzone zostanie badanie, dzięki któremu będzie można ustalić faktyczny stan istniejącego w Polsce streetworkingu. Zostanie przedstawione porównanie streetworkingu w Polsce i Europie.

W raporcie znajdzie się również analiza zasobów i deficytów oraz rekomendacje w zakresie rozwoju streetworkingu w Polsce w odniesieniu do problemu bezdomności.

III. STRUKTURA DIAGNOZY

W oparciu o ustalenia powstałe a pierwszym spotkaniu grupy ds. streetworkingu przyjęto następującą strukturę diagnozy streetworkingu w Polsce:

1. Streszczenie (½ strony)

2. Słowniczek (1 strona)

zawierający najważniejsze terminy takie jak: pracownik socjalny, praca socjalna, streetworker, streetworking, bezdomność, miejsce Niemieszkalne, mapa miejsc Niemieszkalnych, standard pracy streetworkera, OPS, NGO's;

3. Wstęp (1 - 1½ strony)

4. Główne oraz szczegółowe cele diagnozy

wskazujące na ogólny cel diagnozy jakim jest: określenie stanu zaawansowania streetworkingu jako swoistej metody pracy socjalnej w Polsce.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Cele szczegółowe : 1 strona

- wyniki badań w zakresie diagnozy streetworkingu w Polsce;
- analiza aspektów prawnych streetworkingu w Polsce;
- dokonanie przeglądu katalogu usług wynikającego z metody streetworkingu;
- analiza + i – metody streetworkingu w Polsce (analiza SWOT);
- przedstawienie dobrych praktyk w zakresie streetworkingu;
- porównanie metody streetworkingu w Polsce i UE. (Ania Michalska)
- określenie bazy edukacyjno szkoleniowej dla streetworkerów;
- obszary prewencji/profilaktyki, interwencji i integracji – pokazanie w którym z nich działalność metody jest najbardziej skuteczna/potrzebna.

5. Analiza aspektów prawnych streetworkingu w Polsce. (2-3 strony)

Opracowanie: Benita Zychowicz

Głównym narzędziem zbierania danych wykorzystanym do napisania diagnozy w zakresie umocowań prawnych streetworkingu, jest praca metodą „desk research”, w oparciu o obowiązujące akty prawne oraz literaturę branżową, a także praca metodą burzy mózgów, podjętą przez członków grupy ds. streetworkingu.

Diagnoza ma na celu ukazanie, iż regulacje prawne dotyczące zawodu streetworkera, w polskim prawie nie istnieją. Status prawny streetworkera opiera się nieoficjalnie na regulacjach prawnych dotyczących zawodu pracownika socjalnego.

Diagnoza statusu prawnego streetworkera, powinna koncentrować się na następujących zagadnieniach:

- wyodrębnienie zawodu streetworkera – kwalifikacje i kształcenie streetworker;
- uprawnienia i obowiązki streetworkera;
- streetworker w administracji publicznej;
- streetworker jako pracownik instytucji niepublicznych;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

- streetworker jako pracownik publiczny.

6. Dokonanie przeglądu katalogu usług wynikającego z metody streetworkingu.

Przeprowadzone zostanie na spotkaniu przez wszystkich ekspertów po zakończeniu badania i zebraniu materiałów.

W tej części raportu zostaną przedstawione:

Wyniki badań w zakresie diagnozy streetworkingu w Polsce (10-12 stron)

Opracowanie: mgr Maciej Dębski, PFWB

Jednym z narzędzi zbierania danych wykorzystanych do napisania diagnozy w zakresie streetworkingu jest kwestionariusza ankiety. Został on przygotowany przez poszczególnych członków grupy ds. streetworkingu i w ostatecznej wersji zawiera 46 pytań bezpośrednio odnoszących się do problemu streetworkingu w Polsce. Mówiąc o jego głównych częściach można powiedzieć, że kwestionariusz ankiety ma za zadanie zdiagnozować następujące problemy badawcze:

1. charakter organizacji/institucji oraz ich ilość , które wykorzystują w swojej codziennej pracy metodę streetworkingu;
2. charakter pracy streetworkera;
3. zarządzanie streetworkingiem.

Powyższe obszary badawcze i pytania badawcze określone zostały w przygotowanej ankiecie, którą poddano badaniom pilotażowym. W pilotażu tym wzięło udział 60 organizacji/institucji i zazwyczaj były to organizacje macierzyste i ich oddziały członków grupy ds. streetworkingu. W badaniu pilotażowym udział wzięły organizacje zrzeszone w Pomorskim Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, koła Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, Fundacja Pomocy Wzajemnej BARKA, placówki i organizacje prowadzone

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

przez Stowarzyszenie Monar-Markot oraz Stowarzyszenie Otwarte Drzwi. Wynikiem badań pilotażowych były drobne zmiany w wypracowanym dotychczas narzędziu badawczym.

Docelowo badania zasadnicze planuje się rozpocząć z dniem 3 marca a ich koniec w części zbierania danych określono na połowę maja. Realizacja badań zasadniczych odbywać się będzie metodą ankiety wysyłanej drogą emailową choć dopuszcza się również możliwość zastosowania wywiadów telefonicznych w tych sytuacjach, które zastosowania takiej techniki zbierania danych będą wymagały. Planuje się wysłanie narzędzi badawczych do wszystkich instytucji/organizacji, które mogą być bezpośrednio związane z problemem streetworkingu.

Do takich organizacji/instytucji zaliczyć należy:

- ośrodki pomocy społecznej;
- powiatowe centra pomocy rodzinie;
- organizacje pozarządowe świadczące pomoc osobom bezdomnym;
- organizacje pozarządowe posługujące się w swojej codziennej pracy metoda streetworkingu.

Całość procesu zbierania danych, ich analizy statystycznej i weryfikacji postawiony hipotez badawczych planuje się zakończyć z dniem 31 maja 2010 roku. Do najważniejszych hipotez badawczych zaliczyć należy następujące:

- w Polsce metoda pracy streetworkingu jest mało powszechnie stosowana;
- istnieją organizacje/instytucje, które widzą natychmiastowa potrzebę wprowadzenia w swojej pracy metody streetworkingu;
- jeśli już organizacje/instytucje prowadzą streetworking, to w wielu przypadkach prowadzonych jest on w sposób dość przypadkowy, bez spisanej metodologii działań, w prowadzonym streetworkingu trudno znaleźć profesjonalne narzędzia i metody zarządzania streetworkingiem.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Porównanie metody streetworkingu w Polsce i krajach UE.

Opracowanie: Leszek Bór, Ania Michalska

Przeprowadzona zostanie po analizie dostępnych (przede wszystkim w internecie) materiałów dotyczących tego tematu np.:

- **www.travail-de-rue.net** – przedstawiona jest tam międzynarodowa sieć streetworkerów. Głównie ma to na celu wymianę doświadczeń poprzez organizowanie grup panelowych w krajach członkowskich, jak również propagowanie metody streetworkingu w organizacjach jeszcze niepracujących tą metodą;
- bardzo ciekawa pozycja, która pojawiła się w zbiorach sieci Dynamo, to *Metodologiczny przewodnik po metodzie streetworkingu*. W pozycji tej opisane są najważniejsze wyznaczniki metody streetworkingu. Pozycja dostępna jest na w/w stronie także w języku polskim;
- **www.socialinfo.eu** – pod tym adresem znajduje się baza danych, która po wpisaniu hasła kluczowego streetwork odszukuje niemalże wszystkie organizacje zajmujące się tą profesją w Europie.

Streetworking w krajach europejskich jest nieodłącznym ogniwem w pomocy społecznej z każdą grupą odbiorców. Pomimo jednak owej popularności wydaje się bardzo mało książek i opracowań na jego temat.

Analizując metody pracy z ludźmi pozostającymi na ulicy nie sposób odsunąć się od porównań tej metody. Podczas przeglądania ofert poradni, placówek instytucji zajmujących się pomocą ludziom z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej bądź psychologicznej prawie każda z nich posiada w swej ofercie elementy streetworkingu – można stwierdzić, że jest to bardzo dobry trend. Zdecydowana większość z nich oferuje pomoc dzieciom bądź młodzieży pozostającym na ulicy, jednak rozwijają się także inne gałęzie streetworkingu dedykowane osobom bezdomnym, uzależnionym, sprzedającym seks czy zebrzącym.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

Cechy wspólne:

- traktowanie przestrzeni publicznej jako miejsca zamieszkania, przebywania, zaspokajania potrzeb, zarabiania;
- przewartościowanie norm;
- zapał i wiara streetworkerów, że mogą pomóc zrozumieć odbiorcy programu, że ma alternatywę.

7. Analiza + i – metody streetworkingu w Polsce - analiza SWOT. (2-3 strony)

Przeprowadzona zostanie na spotkaniu przez wszystkich ekspertów po zakończeniu badania i zebraniu materiałów.

Przedstawienie dobrych praktyk w zakresie streetworkingu. (8-10 stron)

Każdy z ekspertów ma przedstawić po 2-3 dobre praktyki ze swojej organizacji i z terenu, który obejmuje jego organizacja

Obszary prewencji/profilaktyki, interwencji i integracji – pokazanie w którym z nich działalność metody jest najbardziej skuteczna/potrzebna. (2-3 strony)

Opracowanie: Aleksandra Łukasiewicz

1. Ogólna wizja:

Przedstawienie streetworkingu jako uniwersalnej metody pracy w systemie rozwiązywania problemów bezdomności i łagodzenia jej skutków, mogącej mieć zastosowanie i odpowiadać na potrzeby osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w każdym z tych obszarów polityki społecznej. Znalezienie/wybranie i podanie przykładów pracy ulicznej w Polsce, które są częścią systemu wychodzenia z bezdomności w każdym z tych obszarów.

2. Z jakich elementów się składa:

a. Krótkie wyjaśnienie/wprowadzenie dotyczące w/w obszarów tj. :

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

- prewencji – jako zapobieganiu wchodzeniu w bezdomność;
  - interwencji – jako przeciwdziałaniu zamieszkaniu na ulicy;
  - integracji – jako procesowi wychodzenia/wyprowadzania z bezdomności.
- b. Wyjaśnienie/ukazanie jak streetworking może odpowiedzieć na potrzeby osoby bezdomnej/zagrożonej bezdomnością w tych trzech obszarach.
- c. Podanie przykładów istniejących programów i ich analiza w oparciu o w/w obszary.
3. Co zostało już zrobione i co jeszcze zostanie zrobione:
- Zebranie i zapoznanie się z istniejącymi opracowaniami, badaniami, materiałami dotyczącymi obszarów polityki społecznej, streetworkingu, programów pracy ulicznej w Polsce – w trakcie;
  - Zebranie informacji dotyczących istniejących programów streetworkerskich w Polsce – w trakcie realizacji badań.
4. Jaka metoda pracy została przyjęta:
- Analiza zebranych materiałów.
  - Wywiad – być może w trakcie realizacji badań.

Określenie bazy edukacyjno szkoleniowej dla streetworkerów.

Opracowanie: Anna Adamczyk

W przypadku kandydatów na streetworkerów większe znaczenie mają predyspozycje osobowościowe niż konkretne wykształcenie, dlatego niezmiernie ważną kwestią jest odpowiednie przygotowanie merytoryczne do pracy metodą streetworkingu. Diagnoza będzie dotyczyła obecnej bazy edukacyjno-szkoleniowej w zakresie streetworkingu. Obejmować będzie informacje czy realizowane są kursy, szkolenia, warsztaty, fakultety z zakresu metodologii streetworkingu. Jakie organizacje, instytucje zajmują się tą problematyką w Polsce. Do jakiej grupy odbiorców są adresowane, czy organizuje się szkolenia dla streetworkerów pracujących wśród osób bezdomnych. Ważną informacją będzie cel szkoleń

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

oraz program ramowy. Brak zawodu- streetworker powoduje, że uczelnie nie proponują odpowiedniej oferty edukacyjnej. Diagnoza zawierać będzie również informację o ewentualnych fakultetach czy warsztatach z metodologii streetworkingu oferowanych przez szkoły wyższe.

Struktura

- Wstęp - opis metody pracy
  - a. Sposoby zdobywania informacji
- Spis różnych form szkoleniowych dotyczących metody streetworkingu
  - b. Konkretnie przykłady szkoleń, warsztatów...
- Cele edukacyjne szkoleń z zakresu streetworkingu
- Opis organizacji i instytucji prowadzących szkolenia z zakresu metodologii streetworkingu
- Charakterystyka odbiorców szkoleń
  - a. do jakich grup docelowych kierowane są najczęściej proponowane szkolenia,
  - b. czy są organizowane szkolenia dla streetworkerów pracujących z osobami bezdomnymi
- Kadra szkoleniowa
  - a. jakie przygotowanie mają trenerzy podczas szkoleń dla streetworkerów
  - b. czy istnieją profesjonalni trenerzy streetworkingu
- Ramowe programy szkoleń
  - a. jakie moduły szkoleniowe pojawiają się najczęściej
- Dobra praktyka szkoleniowa - opis szkolenia z metodologii streetworkingu skierowanego głównie do pracujących na ulicy z osobami bezdomnymi

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

8. Podsumowanie – wnioski z diagnozy (5 stron)

IV. Etap zaawansowania prac nad raportem

Obecny stan diagnozy:

Przeanalizowano internetową ofertę szkoleń dla streetworkerów. Wniosek: przeważająca większość oferowanych szkoleń skierowana jest do streetworkerów pracujących z innymi grupami odbiorców pomocy niż osoby bezdomne, takimi jak np. dzieci ulicy czy osobami eksperymentującymi i uzależnionymi od środków psychoaktywnych. Przygotowano również opis dobrej praktyki szkoleniowej na przykładzie Jesiennej Szkoły Streetworkingu - szkolenia z zakresu metodologii streetworkingu przygotowanego i realizowanego przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta

Działania zrealizowane:

- Opracowanie szkicu raportu.
- Przyjęcie harmonogramu i podziału prac nad raportem.
- Zestawienie pojęć do słowniczka.
- Opracowanie narzędzia badawczego
- Przeprowadzenie badania pilotażowego

Działania zaplanowane:

- Opracowanie definicji pojęć w słowniczku
- Opracowanie wstępu
- Przeprowadzenie badania i analiza otrzymanego materiału
- Ostateczne ustalenie struktury katalogu usług
- Opis dobrych praktyk
- Opis rozwiązań prawnych
- Przeprowadzenie analizy deficytów i zasobów
- Porównanie streetworkingu w Polsce i UE

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

- Sformułowanie rekomendacji i wniosków.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności”

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. PRACY SOCJALNEJ

I. WPROWADZENIE

Wypracowany dotychczas materiał jest wynikiem pracy grupy eksperckiej ds. pracy socjalnej w ramach realizacji pierwszego etapu projektu - fazy diagnozy. W trakcie prac nad diagnozą odbyły się następujące spotkania:

- spotkanie ekspertów w dniu 11 grudnia 2009 roku w Kielcach
- spotkanie ekspertów w dniach 20-22 stycznia 2010 roku w Warszawie

Aktywny udział w wypracowaniu poniższych treści wzięły następujące osoby:

• Joanna Kot (ekspert organizator)	TPBA
• Magdalena Czochara (animator moderator)	TPBA
• Aleksander Pindral (badacz problematyki)	TPBA
• Ewa Zając (ekspert)	PFWB
• Zofia Pisowicz (ekspert)	MONAR
• Edyta Gruszczyńska (ekspert)	Caritas
• Waldemar Hyla (ekspert)	Barka
• Aneta Wiącek	SOD

Planowane są dalsze spotkania, z których najbliższe odbędą się w Warszawie (06.04.2010r.) oraz we Wrocławiu (15-17.04.2010r.) Na zaplanowane spotkania zapraszani będą eksperci zewnętrzni, specjalizujący się w problematyce pracy socjalnej, wyłonieni w otwartym naborze.

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

II. OGÓLNA WIZJA RAPORTU

W raporcie zostanie przedstawiona analiza dotycząca pracy socjalnej realizowanej na przestrzeni ostatnich lat w odniesieniu do problemu bezdomności, który stał się poważnym zagadnieniem społecznym po roku 90, zwłaszcza w Polsce. Odniesienie się do tego aspektu bezdomności ma na celu zwrócenie uwagi na potrzebę wprowadzenia zmian, utworzenia specjalnych form pomocy społecznej uwzględniających specyfikę problemu bezdomności. Kolejnym aspektem będzie pokazanie skali problemu i złożoności procesu pomagania osobom bezdomnym. Przyjęte dla całego raportu obszary prewencji, interwencji i integracji będą rozpatrywane w obu przyjętych założeniach diagnozy. Ponadto, przewidziano następujące zakresy tematyczne:

- teoretyczne aspekty pracy socjalnej w odniesieniu do problematyki bezdomności,
- diagnoza usług w zakresie pracy socjalnej adresowanej do osób bezdomnych w Polsce,
- aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezdomnych – nowe trendy w zakresie pracy, socjalnej

W raporcie zostanie przedstawiona diagnoza rozwiązań prawnych, systemowych i modelowych, przyjętych w Polsce w zakresie pracy socjalnej. Analizie zostaną poddane uwarunkowania systemowe oraz prawne pracy socjalnej w procesie udzielania pomocy osobom bezdomnym.

Raport będzie ujęty w schematyczną całość wg poniżej opisanej i przyjętej struktury raportu. Będzie opatrzony wprowadzającym w zagadnienie wstępem i podsumowaniem zawierającym wnioski wynikające z analizy zasobów i deficytów w zakresie pracy socjalnej skierowanej do osób bezdomnych wraz ze wskazaniem rekomendacji.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

III. STRUKTURA RAPORTU

1. Streszczenie raportu (0,5-1 strony)

Jest streszczeniem raportu z wyszczególnieniem podstawowych zagadnień jakimi zajmowała się grupa ds. pracy socjalnej, a w szczególności zwrócenie uwagi na wnioski, analizę porównawczą metod w pracy socjalnej, kierunki rozwoju pracy socjalnej w odniesieniu do pomagania osobom bezdomnym.

2. Słownik kluczowych pojęć. (2 strony)

a) Wyjaśnienie kluczowych pojęć:

W tym miejscu przedstawione zostaną kluczowe dla całego raportu definicje pojęć, którymi będziemy się posługiwać w treści raportu. Na tym etapie prac najważniejsze dla nas terminy to: pomoc społeczna, praca socjalna, pracownik socjalny, bezdomność, osoba bezdomna i zagrożona bezdomnością, definicje opisujące rodzaje placówek np. ogrzewalnia, noclegownia, schronisko, punkty (informacyjne, wydawania odzieży i żywności, medyczne), OPS, ROPS, NGO, poziomy pracy socjalnej: profilaktyka, interwencja, integracja, aktywizacja zawodowa i społeczna, akompaniowanie, asystowanie, mentoring, coaching. Ponadto, obowiązywać będą pojęcia stosowane w prawie polskim oraz dokumentach strategicznych, w szczególności w ustawach regulujących zakres aktywności objętej obszarem zainteresowań prac naszej grupy.

b) Porównanie różnych ujęć i definicji w zakresie pracy socjalnej – ujęcie historyczne.

3. Wstęp (1- 3 stron)

W tej części znajdzie się wprowadzenie oraz kontekst obszaru diagnozy i jego zakres. Przedstawione zostaną założenia dotyczące powstania samego raportu: geneza jego powstania w odniesieniu do pracy socjalnej, krótka analiza dotycząca pracy socjalnej, cele

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

powstania raportu – geneza jego powstania w odniesieniu do pracy socjalnej. Wstęp ma na celu zwrócenie uwagi na złożoność procesu pomagania osobom bezdomnym oraz uwarunkowanie pracy socjalnej w Polsce.

4. Cele Raportu (cel główny i cele szczegółowe)

Cel główny:

Zaprezentowanie rozwiązań dotychczasowych w zakresie pracy socjalnej w procesie wychodzenia z bezdomności, uzyskanie ogólnego obrazu rozwiązywania tego problemu w Polsce oraz przygotowanie rekomendacji.

Cele szczegółowe:

- przedstawienie katalogu usług dostępnego dla osób bezdomnych w zakresie pomocy socjalnej,
- przedstawienie katalogu dobrych praktyk funkcjonujących w obszarze pracy socjalnej,
- określenie deficytów poszczególnych placówek, organizacji i instytucji świadczących usługi dla osób bezdomnych,
- pokazanie kierunków rozwoju w pracy socjalnej.

5. Ramy systemowe i prawne – opis stanu systemowego i prawnego w danym obszarze w Polsce, szczegółowy opis ram prawnych. (5 stron)

a) Ramy prawne

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej Dz. U. nr 64 poz. 593 (z późniejszymi zmianami);
- Rozporządzenie Ministra Pracy Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2007 r. w sprawie finansowego wsparcia na tworzenie noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z dnia 19 kwietnia 2007 r., Nr 70, poz. 471);

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

- Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r., o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z dnia 29 grudnia 2006 r., Nr 251, poz. 1844);
- Inne rozporządzenia wykonawcze.

b) Ramy systemowe

UE: Strategia Lizbońska

KRAJOWE: Ustawa o pomocy społecznej + rozporządzenia wykonawcze

REGIONALNE: Regionalne programy pomocy osobom bezdomnym

GMINNE: Gminne programy przeciwdziałania bezdomności i pomocy osobom bezdomnym

6. Katalog usług – opis różnych usług realizowanych na terenie Polski przez różne podmioty w danym obszarze tematycznym, przedstawienie dobrych praktyk różnych usług pogrupowanych i uporządkowanych według pewnych modeli. (25 stron)

Wszystkie zebrane materiały na temat katalogu usług zostaną opracowane w kontekście trzech wymiarów rozwiązywania problemu bezdomności oraz pracy socjalnej : prewencji (profilaktyki), interwencji, integracji.

Katalog usług zostanie usystematyzowany w podziale na ww. wymiary z uwzględnieniem profilu klienta oraz słabych i mocnych stron. Obszary i zakresy obrazuje poniższa tabela, która jest wspólnie wypracowanym narzędziem pracy grupy ds. pracy socjalnej.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

TAB. 1 Tabela diagnostyczna

POZIOMY PRACY SOCJALNEJ	PROFIL KLIENTA	PRZYKŁADOWA PLACÓWKA/USŁUGA	LICZBA PLACÓWEK	FORMA UDZIELANEJ PRACY SOCJALNEJ	SŁABE I MOCNE STRONY W ODNIESIENIU DO FORMY UDZIELANEJ POMOCY SOCJALNEJ
PROFILAKTYKA					
INTERWENCJA					
INTEGRACJA					

7. Analiza deficytów i zasobów – opis braków i deficytów w wymiarze systemowym i prawnym, strategiach, programach, a także w zakresie usług, realizowanych przez organizacje i instytucje, opis zasobów i możliwości oraz opis deficytów i braków. (3 strony)

Punkt ten będzie zawierał analizę jakościową i ilościową zebranych materiałów. Na podstawie wiedzy i doświadczeń ekspertów oraz istniejących standardów, opracowane zostaną mocne i słabe strony świadczonych usług w ramach pomocy socjalnej.

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

8. Rekomendacje i wnioski: w odniesieniu do opracowanego materiału zostaną sformułowane wnioski i rekomendacje odnoszące się zarówno do zagadnień systemowych oraz metodologicznych, jak i praktycznych. (5 stron)

Ta część zostanie poświęcona wnioskowi dotyczącym istniejącym rozwiązaniom prawnym systemowym i praktycznym, wraz z metodologią działania. Zamieszczone tu zostaną rekomendacje dotyczące: sposobu uzupełnienia deficytów, zaimplementowania opisanych powyżej dobrych praktyk. Jednocześnie zostanie zaprezentowana wstępna propozycja modelu (standardu) postępowania na podstawie przeprowadzonej diagnozy wobec osób bezdomnych w zakresie pracy socjalnej

9. Podsumowanie: synteza całości materiału. (2 strony)

10. Bibliografia.

IV. ETAP ZAAWANSOWANIA PRACY NAD RAPORTEM

1. Działania zrealizowane:

- ustalono i przyjęto harmonogram prac;
- ustalono sposób komunikacji podczas pracy grupy eksperckiej;
- przekazano wytyczne (techniczne i merytoryczne) co do opracowywania raportu przez ekspertów;
- przekazano plan raportu;
- ustalono zakres prac ekspertów: przypisano poszczególnym ekspertom i organizacjom zakres działania i obszar terytorialny ich działania;
- opracowano narzędzie badawcze (tabela diagnostyczna);
- określono definicję pracy socjalnej w odniesieniu do problemu bezdomności;

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności”

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

- opracowano dane liczbowe opisujące kategorie wobec, których projektowane są oddziaływania w poszczególnych obszarach pracy socjalnej (Aleksander Pindral);
- dokonano wstępnej analizy nadesłanych materiałów opracowanych przez ekspertów;
- dokonano poprawek zgodnie z przyjętym narzędziem w zbieranym materiale merytorycznym, określając tym samym wytyczne dla ekspertów;
- opracowano draft raportu.

2. Działania zaplanowane:

- opracowanie słownika kluczowych pojęć w pracy socjalnej w odniesieniu do problematyki bezdomności;
- zlecenie prawnikowi dogłębnej analizy aktów prawnych pod kątem zapisów dotyczących pracy socjalnej. Prawnik zostanie zatrudniony jako ekspert zewnętrzny;
- dokonanie przeglądu narzędzi i metod wykorzystywanych do pracy socjalnej z osobami bezdomnymi;
- analiza mocnych i słabych stron metod i narzędzi wykorzystywanych w pracy socjalnej z osobami bezdomnymi – porównanie metod;
- przygotowanie wstępnej wersji raportu – opracowanie poszczególnych części raportu .

V. PRZYJĘTE NARZĘDZIA I METODY OPRACOWYWANIA RAPORTU

W przygotowywaniu informacji niezbędnych do opracowania niniejszego raportu będą wykorzystywane różne źródła. Celem takiego działania jest jak najlepsze przedstawienie opracowywanego obszaru. Pod uwagę brane będą następujące metody i narzędzia pracy:

METODY: metoda desk research, burza mózgów, praca warsztatowa

- doświadczenia własne ekspertów – wiedza wynikająca z pracy zawodowej w tym obszarze oraz z terenu na jakim pracują dani eksperci;
- informacje od ekspertów zewnętrznych;
- zbieranie informacji z kraju: podział pracy ekspertów na obszary terytorialne;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

- analiza dokumentów;
- analiza badań dotychczas przeprowadzonych;
- analiza aktów prawnych pod kątem zmian legislacyjnych ;
- analiza literatury.

NARZĘDZIA:

Tabela diagnostyczna

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI

GRUPY EKSPERCKIEJ DS. MIESZKALNICTWA I POMOCY DORAŻNEJ

I. WPROWADZENIE

Skład grupy ds. mieszkalnictwa i pomocy doraźnej:

- Sylwia de Roover (ekspert organizator) Caritas
- Tomasz Maruszak (ekspert) PFWB
- Paweł Ciołkowski (ekspert) TPBA
- Wiesława Cieślik (ekspert) Barka (zastępstwo za Z. Siewkowsiego)
- Iwona Radziwon (ekspert) MONAR
- Mirosław Przewoźnik (badacz) Caritas
- Jolanta Kowalik (animatorka-moderatorka) Caritas

Terminy odbytych spotkań:

- 11.12.2009r. – Kielce
- 28 – 30.01.2010r. – Łódź
- 18 – 20.02.2010r. – Kielce
- 18 – 20.03.2010r. – Poznań

Terminy zaplanowanych spotkań:

- 22 – 24.04.2010r. – Warszawa
- 13 – 15.05.2010r. – Kielce
- 10 – 12.06.2010r. – Gdańsk

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

II. OGÓLNA WIZJA RAPORTU

Raport grupy zawierać będzie słownik kluczowych pojęć jakie zostały wykorzystane a w niektórych przypadkach zdefiniowane na nowo poprzez pracę grupy – będą to definicje charakterystyczne dla obszaru mieszkalnictwa i pomocy doraźnej.

W raporcie znajdzie się również opis katalogu usług oferowanych i stosowanych w pracy z osobami bezdomnymi. Grupa podejmie również próbę ujednoczenia nazewnictwa placówek oraz usług kierowanych do osób bezdomnych. Zostaną również opisane źródła i metody pozyskiwania informacji, w tym w sposób szczegółowy, ankieta przeprowadzona w placówkach dla osób bezdomnych.

Do raportu będzie dołączona analiza deficytów oraz rekomendacje w zakresie tematyki jaką zajmuje się grupa ekspercka.

III. STRUKTURA RAPORTU

1. Streszczenie raportu. (½ – 1 stron)

Zawierać będzie streszczenie treści całego raportu z wyszczególnieniem podstawowych problemów i zagadnień jakimi w swojej pracy zajmowała się grupa ds. mieszkalnictwa i pomocy doraźnej.

2. Słownik kluczowych pojęć. (7 – 8 stron)

W tym miejscu przedstawione zostaną definicje pojęć, którymi będziemy się posługiwać w treści raportu. Jeżeli definicje pojęć, którymi się posługujemy nie funkcjonują powszechnie postaramy się w sposób maksymalnie dokładny opisać tok myślenia, jaki przeświecał nam w pracach nad diagnozą systemu mieszkalnictwa dla osób bezdomnych w Polsce. Przede wszystkim pokażemy model hierarchizacji placówek (model schodkowy) oraz jego poszczególne elementy w postaci konkretnych placówek, europejski model hierarchizacji „staircase of transitions” oraz alternatywny model – „housing first”.

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

W przypadku samych placówek pokażemy definicje, którymi posługują się podmioty prowadzące placówki, a w przypadku braku definicji użyjemy wyznaczników tych placówek zawartych w istniejących dokumentach opisujących rodzaje placówek i standardy ich funkcjonowania. W szczególności posługiwać się będziemy standardami wypracowanymi przez Pomorskie Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności, Caritas Diecezji Kieleckiej oraz Radę Opiekuńczą ds. Osób Bezdomnych przy Prezydencie Miasta Stołecznego Warszawy. Zidentyfikowane przez nas na chwilę obecną placówki to przede wszystkim: świetlica, ogrzewalnia, noclegownia, noclegownia niskoprogowa, schronisko, schronisko II stopnia, dom dla bezdomnych, hostel, mieszkanie readaptacyjne, mieszkanie chronione, mieszkanie treningowe, wspólnoty, punkt wydawania odzieży, punkt informacyjny, punkt konsultacyjny, łaźnia, pralnia, jadalnia, punkt wydawania żywności i inne. Pozostałe placówki mimo, iż używają nieco innych od wymienionych powyżej nazw funkcjonują w zbliżonej formie. Ponieważ nasza diagnoza będzie opisywała zagadnienia związane z prewencją bezdomności w tym miejscu znajdują się również definicje zagadnień związanych z szeroko pojętym mieszkalnictwem.

3. Wstęp. (1 - 2 strony)

Zgodnie z wytycznymi do przygotowania raportu w części tej znajdzie się wprowadzenie oraz kontekst systemu mieszkalnictwa dla osób bezdomnych w Polsce jak również zakres, którym grupa ekspercka w swoich pracach będzie się zajmować. Ponadto we wstępie znajdą się informacje nt. grupy eksperckiej, zasad i metod jej pracy, częstotliwości oraz ilości spotkań, członków grupy i ich doświadczenia w zakresie problematyki ds. mieszkalnictwa i pomocy doraźnej.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

4. Cele Raport. (3 - 4 strony)

W tej części raportu zostaną przedstawione cele szczegółowe oraz cel główny raportu diagnostycznego jaki został przydzielony do opracowania grupie ds. mieszkalnictwa i pomocy doraźnej. I tak celem głównym tej części raportu jest zaprezentowanie rozwiązań dotyczących mieszkalnictwa w procesie wychodzenia z bezdomności, uzyskanie ogólnego obrazu rozwiązywanie tego problemu w poszczególnych gminach w kraju oraz przygotowanie rekomendacji w tym zakresie.

Cele szczegółowe to:

- przedstawienie katalogu usług dostępnego dla osób bezdomnych w zakresie mieszkalnictwa i pomocy doraźnej;
- przygotowanie katalogu „dobrych praktyk” funkcjonujących w obszarze mieszkalnictwa i pomocy doraźnej;
- określenie deficytów poszczególnych placówek, organizacji i instytucji świadczących usługi dla osób bezdomnych;
- zebranie i przedstawienie nazewnictwa placówek udzielających pomocy osobom bezdomnym w kontekście sposobu ich funkcjonowania;
- przedstawienie standardów usług skierowanych do osób bezdomnych w zakresie mieszkalnictwa i pomocy doraźnej;
- przedstawienie umocowań prawnych systemu mieszkalnictwa dla osób bezdomnych i ewentualnych problemów w tym zakresie;
- przedstawienie mieszkalnictwa i pomocy doraźnej dla osób bezdomnych w trzech wymiarach: prewencji, interwencji i integracji.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

5. Ramy systemowe i prawne – opis stanu systemowego i prawnego w danym obszarze w Polsce, szczegółowy opis ram prawnych. (5 – 6 stron)

Ta część zawierać będzie opis obecnego stanu prawnego i systemowego w obszarze mieszkalnictwa i pomocy doraźnej. Analizie zostaną poddane następujące akty prawne:

- Konstytucja RP Rozdział II art.75;
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 stycznia 2005
Dz. U. 2005 r., Nr 17 poz.155;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
Dz.U. 2004 nr 64 poz . 593 (z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane
Dz U 1994 nr 89 poz 414 (z późniejszymi zmianami);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie
Dz U 2002 nr 75 poz 690 (z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej
Dz U 1985 nr 12 poz 49 (z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej
Dz.U. 1991 Nr 81 poz. 351 (z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego
Dz.U. 2001 Nr 71 poz. 733 (z późniejszymi zmianami).

6. Katalog usług. (18 - 20 stron)

Katalog usług przedstawiać będzie wszystkie formy pomocy osobom bezdomnym funkcjonujące na terenie naszego kraju, a do których uda się dotrzeć w wyniku pracy diagnostycznej grupy. Poszukując różnego rodzaju rozwiązań główny nacisk zostanie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

położony na dotarciu do instytucji spoza naszego partnerstwa, które działają lokalnie, a działalność których nie jest szeroko znana i propagowana. Mamy świadomość, że działalność organizacji realizujących projekt GSWB jest powszechnie znana, a dotarcie do szczegółów tej działalności jest stosunkowo prosta między innymi za pośrednictwem różnego rodzaju publikacji na ten temat. W raporcie diagnostycznym pokażemy jak wygląda współpraca pomiędzy instytucjami sektora publicznego i pozarządowego, jakość tej współpracy i efekty jakie ta współpraca przynosi ze szczególnym naciskiem na istniejące deficyty w tym zakresie, które zmniejszają jakość pomocy oferowanej osobom bezdomnym. Szczególnie ważne będzie pojawienie się w tym miejscu dobrych praktyk w zakresie współpracy podmiotów tj. takich uniwersalnych rozwiązań, które można przełożyć na grunt ogólnopolski. W kręgu zainteresowania grupy szczególnie mieści się zagadnienie: czy placówki dla osób bezdomnych specjalizują się w poszczególnych obszarach i czy w ramach tej specjalizacji współpracują z placówkami o innym charakterze świadcząc kompleksową pomoc dla poszczególnych „kategorii” osób bezdomnych (np. mężczyźni aktywni zawodowo, kobiety z dziećmi, osoby uzależnione, osoby starsze i niepełnosprawne, osoby chore psychiczne i inne).

Do pozyskania informacji służących przygotowaniu diagnozy w zakresie mieszkalnictwa i pomocy doraźnej dla osób bezdomnych zostaną wykorzystane różne źródła, tak aby jakość informacji była jak najwyższa. Będą to przede wszystkim:

- Doświadczenia własne ekspertów. Wiedza wynikająca z działalności w organizacji, w których pracują eksperci oraz z terenu na którym eksperci działają;
- Informacje od ekspertów zewnętrznych. Na każde spotkanie grupy zapraszani są eksperci zewnętrzni, którzy dzielą się swoimi doświadczeniami. Dołożono starań aby eksperci zewnętrzni rekrutowali się spośród innych organizacji niż organizacje biorące udział w projekcie. Będą wśród nich również osoby zatrudnione w administracji samorządowej i rządowej;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

- Zbieranie informacji z kraju. Postanowiono dotrzeć do różnego rodzaju rozwiązań na terenie całego kraju. W tym celu każdy z członków grupy eksperckiej otrzymał 3 województwa (według wcześniej ustalonego klucza), w których na podstawie przygotowanych wcześniej ankiet dotrze do poszczególnych rodzajów placówek (placówki udzielające schronienia, placówki o charakterze mieszkań treningowych, placówki pomocy doraźnej) i uzyska informacje na temat ich działalności. Aby informacje te były zróżnicowane postanowiono dotrzeć do 2 placówek z każdego rodzaju na terenie dużych miast (najczęściej stolice województwa) oraz 2 placówek na terenie gmin do 50 tysięcy mieszkańców. Aby zebrane materiały miały spójny charakter grupa przygotowała 7 ankiet dla poszczególnych rodzajów placówek przy czym jedna z ankiet dotyczy kilku rodzajów placówek (od ogrzewalni do domu dla bezdomnych/hotelu);
- Analiza dokumentów. Informacje pozyskamy również na podstawie istniejących dokumentów opisujących standardy usług placówek świadczących pomoc osobom bezdomnym, strategię rozwiązywania problemów społecznych w tym problemu bezdomności, programy i projekty z zakresu udzielania schronienia osobom bezdomnym;
- Analiza wyników dotychczas przeprowadzonych badań w zakresie bezdomności;
- Analiza istniejących baz danych odnoszących się do form pomocy (usług) kierowanych do osób bezdomnych (MPiPS, CARITAS, TPBA i inne).

Wszystkie zebrane materiały na temat katalogu usług dostępnych dla osób bezdomnych zostaną opracowane w kontekście 3 wymiarów rozwiązywania problemu bezdomności tj.:

- Prewencji (profilaktyki);
- Interwencji i pomocy doraźnej;
- Integracji (wychodzeniu z bezdomności).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

7. Analiza zasobów oraz określenie deficytów. (8 – 10 stron)

W tym punkcie zostanie dokonana analiza wyników badań opisanych w punkcie 6 raportu.

Na podstawie doświadczeń ekspertów oraz istniejących standardów (pomorskich, kieleckich, warszawskich oraz krakowskich – jeśli zostaną udostępnione) opracowane zostaną deficyty i braki placówek pomocowych pod kątem mieszkalnictwa. Podejmiemy również temat zaprezentowania stanowiska poszczególnych instytucji zajmujących się problematyką bezdomności na temat celowości opracowywania, wdrażania modeli i standardów funkcjonowania placówek.

Tu również zaprezentowane zostaną dobre praktyki w placówkach działających na płaszczyźnie prewencji, interwencji oraz integracji.

8. Rekomendacje i wnioski (sformułowanie kierunków rozwoju i mierzalnych celów strategicznych, ustalenia dotyczące tworzenia planów operacyjnych, wskazania dotyczące przyszłych działań). (10 – 12 stron)

Ta część zostanie poświęcona wnioskowi dotyczącym systemowym rozwiązaniom prawnym oraz podsumowaniu funkcjonowania i organizacji placówek pomocowych dla osób bezdomnych w kontekście obowiązującego prawa.

Zamieszczone zostaną tu również rekomendacje dotyczące:

- koniecznych zmian w rozwiązaniach prawnych;
- sposobu uzupełnienia istniejących braków lokalowych w funkcjonujących placówkach;
- sposobu zaimplementowania opisanych wyżej dobrych praktyk w istniejących placówkach;
- wymogów w zakresie zaplecza lokalowego w stosunku do nowych placówek.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Opisane powyżej wnioski przeprowadzone zastaną w wymiarze prewencji, interwencji oraz integracji.

Jednocześnie zaprezentowana zostanie propozycja ujednoczenia nazewnictwa placówek na podstawie przeprowadzonych badań w zakresie mieszkalnictwa.

9. Podsumowanie. (2 strony)

W punkcie tym znajdzie się synteza materiału opracowanego przez grupę do spraw mieszkalnictwa i pomocy doraźnej.

IV. ETAP ZAAWANSOWANIA PRAC NAD RAPORTEM

Do momentu opracowania szkicu raportu grupa zrealizowała następujące działania:

- Przyjęcie harmonogramu prac grupy;
- Podział prac nad raportem;
- Opracowanie draftu;
- Opracowanie wstępnej wersji ankiet;
- Wytypowanie placówek do przeprowadzenia ankiet.;
- Prezentowanie dobrych praktyk w zakresie mieszkalnictwa i pomocy doraźnej w obszarze integracji, interwencji i prewencji.

Działania zaplanowane:

- Przeprowadzenie ankiet w wytypowanych placówkach – telefonicznie lub osobiście;
- Dokonanie analizy przeprowadzonych ankiet – według ustalonego w grupie podziału;
- Wyciągnięcie wniosków do raportu ze zrealizowanych ankiet;
- Przeprowadzenie analizy deficytów i zasobów w obszarze mieszkalnictwa i pomocy doraźnej;
- Sformułowanie rekomendacji i wniosków;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

- Prezentowanie dobrych praktyk w zakresie mieszkalnictwa i pomocy doraźnej w obszarze integracji, interwencji i prewencji.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności”

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. PARTNERSTW LOKALNYCH

I. WPROWADZENIE

Wypracowana dotychczas struktura diagnozy partnerstw lokalnych w Polsce jest wynikiem pracy grupy eksperckiej ds. partnerstw lokalnych. W trakcie prac nad diagnozą odbyły się następujące spotkania:

- spotkanie 22-24.01.2010   Poznań/Chudobczyce (woj. wielkopolskie)
- telekonferencja 26.02.2010r.
- telekonferencja 08.03.2010r.

Aktywny udział w wypracowaniu poniższych treści wzięły następujące osoby:

- Alicja Zając (ekspert organizator)   Barka
- Marcin Kowalewski (ekspert)   PFWB
- Dominik Kwiatkowski (ekspert)   TPBA
- Sebastian Wiśniewski (ekspert)   Caritas Białystok
- Maria Pokój (ekspert)   SOD
- Barbara Bittner (badacz)   Barka
- Gina Leśniak (animatore/moderator)   Barka
- Lidia Węsierska (koordynator)   Barka

Raport z diagnozy partnerstw lokalnych będzie liczyć łącznie 50 stron.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

II. OGÓLNA WIZJA RAPORTU

W raporcie zostanie przedstawiona diagnoza rozwiązań prawnych, systemowych i modelowych, przyjętych w Polsce w zakresie współpracy partnerskiej w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Analizie zostaną poddane polskie akty prawne oraz dokumenty strategiczne Polski (na poziomie krajowym, regionalnym i gminnym) i Unii Europejskiej.

W raporcie zostaną przedstawione różne rodzaje i typy współpracy partnerskiej, uporządkowane zgodnie z przyjętą przez grupę typologią. Każdy rodzaj i typ współpracy partnerskiej zostanie opisany ogólnie jako określone rozwiązanie modelowe. Do poszczególnych opisów będzie dołączona karta opisu konkretnie funkcjonującego partnerstwa (dobra praktyka). Karty opisu zostaną przygotowane w oparciu o wywiad, przeprowadzony z przedstawicielem danego partnerstwa. Każdy rodzaj i typ partnerstwa zostanie przeanalizowany pod kątem podejmowanych działań w płaszczyźnie prewencji, interwencji i integracji.

W raporcie znajdzie się również analiza zasobów i deficytów oraz rekomendacje w zakresie rozwoju współpracy partnerskiej w rozwiązywaniu problemów społecznych, a w szczególności problemu bezdomności.

III. STRUKTURA RAPORTU

1. Streszczenie całego raportu. (1 strona)

Streszczenie obejmować będzie krótkie przedstawienie zawartości merytorycznej raportu z uwzględnieniem kluczowych zagadnień i problemów tematyki partnerstw lokalnych.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

2. Słownik kluczowych pojęć. (2 strony)

- Model partnerstwa
- Partnerstwo
- Partner
- Partnerstwo lokalne
- Partnerstwo regionalne
- Partnerstwo ponadregionalne
- Partnerstwo społeczne
- Partnerstwo formalne
- Partnerstwo nieformalne
- Partnerstwo zadaniowe
- Partnerstwo projektowe
- Partnerstwo koordynujące
- Umowa partnerska
- Porozumienie partnerskie
- Współpraca międzysektorowa
- Społeczność lokalna
- Lokalna Grupa Działania
- Spółka z o.o. non profit
- Pakt
- Forum
- Komisje dialogu społecznego
- Rada Osiedla
- Zarząd Osiedla
- Rada miasta/gminy
- Strategia

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

- Analiza SWOT
- Kontraktowanie usług

3. Wstęp – część wprowadzająca, kontekst obszaru, jego zakres itp. (5 stron)

- a) Przyczyny/cele tworzenia partnerstw;
- b) Kontekst międzynarodowy – rozwiązania europejskie i amerykańskie;
- c) Najważniejsze czynniki hamujące i wzmacniające powstawanie i rozwój partnerstw;
- d) Zarys rekomendacji.

4. Cel główny i cele szczegółowe raportu. (½ strony)

Cel główny: Diagnoza partnerstwa w zakresie funkcjonujących form współpracy partnerskiej na poziomie lokalnym.

Cele szczegółowe:

1. Diagnoza podstaw prawnych i systemowych, związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem partnerstw na poziomie lokalnym.
2. Identyfikacja różnorodnych form współpracy partnerskiej na poziomie lokalnym.
3. Charakterystyka współpracy partnerskiej na poziomie lokalnym.
4. Analiza poziomu zaawansowania partnerstw (formalne/nieformalne).
5. Diagnoza istniejących strategii rozwiązywania problemu bezdomności.

5. Ramy systemowe i prawne – opis stanu systemowego i prawnego w danym obszarze w Polsce. (11 ½ strony)

a) Ramy systemowe

Analizie zostaną poddane dokumenty strategiczne na kilku poziomach: Unii Europejskiej, krajowe, regionalne, gminne, miejskie.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

Przykładowe dokumenty:

UE:

- Strategia Lizbońska;
- Europejska Strategia Zatrudnienia.

Krajowe:

- Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006;
- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015;
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013;
- Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013;
- Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015;
- Krajowy program „Zabezpieczenie społeczne i integracja społeczna na lata 2008-2010”. Dokument przyjęty przez radę ministrów w dniu 16 grudnia 2008 roku;
- Krajowa strategia zatrudnienia na lata 2007 – 2013;
- Rządowy raport: "Polska 2030. Wyzwania rozwojowe", przygotowany przez Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów pod przewodnictwem Ministra Michała Boniego.

Regionalne:

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego, Pomorskiego, Wielkopolskiego, Dolnośląskiego, Podlaskiego.

Gminne:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miast: Warszawa, Gdańsk, Poznań, Wrocław, Białystok;
- Strategie miast poniżej 100 tys. mieszkańców z w/w województw (po jednym przykładzie z każdego województwa);
- Strategie gmin miejsko-wiejskich i wiejskich z w/w województw (po jednym przykładzie z każdego województwa);

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Programy Operacyjne:

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki;
- Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich;
- Program Operacyjny Leader+.

b) Ramy prawne

Dotychczas brakuje w polskim prawodawstwie przepisów regulujących powstawanie i funkcjonowanie partnerstw lokalnych rozumianych jako partnerstwo, w którym na rzecz rozwoju społeczności lokalnej współdziałają ze sobą podmioty z trzech sektorów: publicznego, społecznego i prywatnego. Istnieją pewne uregulowania prawne dotyczące współpracy tych sektorów. W tym punkcie zostanie przeprowadzona analiza następujących aktów prawnych:

- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z dnia 29 maja 2003 r.) /inicjatywa lokalna, Rady Działalności Pożytku Publicznego/;
- Ustawa Prawo o stowarzyszeniach z dnia 7 kwietnia 1989 r. /związki stowarzyszeń/
- Spółki publiczno-prywatne (non profit) /spółki zakładane przez sektor publiczny i społeczny/;
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.) /partnerstwa na rzecz rynku pracy/;
- Ustawa o partnerstwie publiczno-prywatnym z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. nr 169, poz. 1420, z późn. zm.).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

6. Katalog usług. (20 stron)

- 1) Rodzaje partnerstw funkcjonujących w Polsce
  - a) Partnerstwa lokalne
  - b) Lokalne grupy działania
  - c) Partnerstwa zadaniowe
  - d) Partnerstwa projektowe
- 2) Współpraca ponadlokalna
  - a) Współpraca na poziomie regionu
  - b) Współpraca na poziomie krajowym
- 3) Typy partnerstw lokalnych
  - a) Partnerstwo w gminie
  - b) Partnerstwo w małym mieście
  - c) Partnerstwo w dużym mieście
    - Partnerstwo na terenie osiedla
    - Partnerstwo na poziomie władz miejskich
- 4) Charakterystyka partnerstwa lokalnego
  - a) Podstawy prawne
  - b) Dane statystyczne (liczba organizacji, liczba partnerstw)
  - c) Rozwiązania w zakresie zarządzania partnerstwem
  - d) Co pomaga, a co zagraża prawidłowemu funkcjonowaniu partnerstwa
  - e) Działania partnerstw w zakresie prewencji, interwencji i integracji osób bezdomnych

W raporcie do każdego rodzaju i typu partnerstwa zostanie dołączona karta opisu dobrej praktyki, obrazująca dane rozwiązanie.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

7. Analiza deficytów i zasobów. (6 stron)

W punkcie tym zostaną przedstawione następujące zagadnienia:

- a) Analiza deficytów w przyjętych uregulowaniach systemowych i prawnych, dotyczących funkcjonowania partnerstw lokalnych;
- b) Analiza deficytów i zasobów w zakresie już funkcjonujących partnerstw;
- c) Analiza partnerstw lokalnych pod kątem działań i ich skuteczności w płaszczyźnie prewencji, interwencji i integracji;
- d) Analiza czynników sprzyjających i hamujących rozwój współpracy partnerskiej na poziomie lokalnym;
- e) Analiza stopnia rozwoju partnerstw lokalnych w skali kraju.

8. Rekomendacje i wnioski. (3 strony)

W punkcie tym zostaną przedstawione wnioski i rekomendacje w zakresie:

- a) Zmian prawnych i systemowych dotyczących partnerstw lokalnych;
- b) Upowszechnienia potrzeby tworzenia partnerstw lokalnych w celu rozwiązywania problemów społecznych;
- c) Czynników sprzyjających rozwojowi partnerstw lokalnych.

9. Podsumowanie: synteza całości materiału. (2 strony)

10. Bibliografia. (2 strony)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

IV. ETAP ZAAWANSOWANIA PRACY NAD RAPORTEM

Działania zrealizowane:

- Opracowanie draftu;
- Przyjęcie harmonogramu i podziału prac nad raportem;
- Zestawienie pojęć do słowniczka;
- Przyjęcie struktury wstępu i przegląd literatury potrzebnej do jego opracowania;
- Wstępna analiza aktów prawnych pod kątem zapisów dotyczących współpracy międzysektorowej w rozwiązywaniu problemów społecznych;
- Zestawienie dokumentów strategicznych i programów operacyjnych oraz wstępna analiza niektórych spośród nich;
- Ustalenie struktury prezentacji katalogu usług i wstępne opracowanie poszczególnych punktów;
- Opracowanie karty opisu dobrej praktyki funkcjonujących partnerstw;
- Opracowanie bibliografii.

Działania zaplanowane:

- Opracowanie definicji pojęć w słowniczku;
- Opracowanie wstępu;
- Zlecenie prawnikowi dogłębnej analizy aktów prawnych pod kątem zapisów dotyczących współpracy międzysektorowej w rozwiązywaniu problemów społecznych. Prawnik zostanie zatrudniony jako ekspert zewnętrzny;
- Uzupełnienie zestawienia dokumentów strategicznych i programów operacyjnych;
- Opracowanie metody wyboru regionów i gmin, których strategie zostaną poddane analizie w ramach punktu „Podstawy systemowe”;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

- Analiza w/w dokumentów strategicznych i programów operacyjnych pod kątem zapisów dotyczących współpracy międzysektorowej w rozwiązywaniu problemów społecznych;
- Ostateczne ustalenie struktury prezentacji katalogu usług;
- Opracowanie poszczególnych rodzajów i typów partnerstw, poprzedzone ustaleniem sposobu opisu;
- Przeprowadzenie wywiadów według kwestionariusza wywiadu z przedstawicielami funkcjonujących partnerstw;
- Opracowanie kart opisu dobrych praktyk funkcjonujących partnerstw;
- Przeprowadzenie analizy deficytów i zasobów;
- Sformułowanie rekomendacji i wniosków;
- Uzupełnienie bibliografii.

V. PRZYJĘTE METODY OPRACOWANIA RAPORTU

- Analiza aktów prawnych pod kątem zapisów dotyczących współpracy międzysektorowej w rozwiązywaniu problemów społecznych;
- Analiza dokumentów strategicznych UE, krajowych, regionalnych, gminnych. Grupa jest w trakcie opracowania metody wyboru regionów i gmin, których strategie zostaną poddane analizie na potrzeby raportu;
- Zebranie informacji na temat funkcjonujących partnerstw z poszczególnych kategorii. Źródło: Internet, projekty zrealizowane w ramach PIW Equal i PO KL, działania realizowane przez partnerów GSWB;
- Przeprowadzenie wywiadu z przedstawicielami poszczególnych rodzajów i typów partnerstw według kwestionariusza opracowanego w oparciu o kartę opisu;
- Analiza literatury dotyczącej partnerstw lokalnych – opracowanie wstępu.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

---

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Narzędzia:

- karta opisu dobrej praktyki;
- kwestionariusz wywiadu opracowany w oparciu o kartę opisu.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności”

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. ZDROWIA

I. WPROWADZENIE

Członkowie Grupy Eksperskiej do spraw zdrowia

- M. Kruk (ekspert organizator)	MONAR
- Agnieszka Sawicka (ekspert)	PFWB
- Dorota Jabłonka (ekspert)	Caritas
- Maryla Chojnacka (ekspert)	Caritas (zastępstwo za D. Jabłonkę)
- Alicja Kocyłowska (ekspert)	TPBA
- Katarzyna Bielerzewska (ekspert)	Barka
- Marcin J. Sochocki (badacz)	MONAR

Dotychczasowe spotkania

- Ryjewo 28.01.2010 – 30.01.2010

W spotkaniu oprócz członków Grupy Eksperskiej do spraw zdrowia oraz badacza uczestniczyła także **Mariola Dziadul** – *Szpitala Polskie Sztum Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej* – kierownik, ekspert zewnętrzny.

- 20 luty – telekonferencja
- 20 i 21 marca 2010 – telekonferencja
- 25 marca 2010 – telekonferencja

Najbliższe zaplanowane spotkania

- Warszawa, 16-18 kwietnia 2010
- Kielce, 13-15 maja 2010

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

II. OGÓLNA WIZJA RAPORTU

W raporcie przedstawiona zostanie diagnoza sytuacji osób bezdomnych w odniesieniu do problematyki zdrowia i choroby. Eksperci skupią się na analizie usług i procedur z tego zakresu. Przedmiotem zainteresowania będą zarówno rozwiązania prawno-systemowe jak i praktyki działania stosowane przez różne instytucje mające wpływ na zdrowie i jakość życia osób bezdomnych.

Diagnoza zostanie skoncentrowana na dwóch pierwszych grupach osób bezdomnych według klasyfikacji przyjętej przez European Federation of National Associations Working with the Homeless FEANTSA (Europejską Federację Organizacji Narodowych Pracujących na rzecz Ludzi Bezdomnych) – ETHOS:

- bez dachu nad głową;
- bez mieszkania.

Analiza będzie miała głównie charakter jakościowy, tzn. celem diagnozy będzie nie tyle opisanie zjawiska poprzez wskaźniki ilościowe, ile zobrazowanie spektrum różnorodności usług, procedur, praktyk działania, itp. Dlatego podstawowym źródłem informacji na temat obszaru problemowego stanowiącego przedmiot zainteresowania ekspertów będą doświadczenia pracowników organizacji pozarządowych pracujących z osobami bezdomnymi oraz analiza materiałów gromadzonych przez te organizacje. Eksperci będą opierać się na relacjach pracowników i wolontariuszy, jak i na własnej praktyce. W toku prowadzonych prac podejmowane są starania dokumentowania tych źródeł. W odniesieniu do wybranych obszarów wykorzystana zostanie wiedza ekspertów zewnętrznych. Pomocniczo, analizowane będą także dane ilościowe – zarówno ogólnodostępne, jak i gromadzone w trakcie przeprowadzania diagnozy (z zastrzeżeniem, że ilościowa diagnoza skali i charakteru zjawiska bezdomności w Polsce stanowi przedmiot pracy Zespołu Badawczego). Ważnym elementem będzie opisanie tzw. dobrych praktyk, a także tych obszarów, które nie są rozpoznane i/lub nie zostały objęte rozwiązaniami systemowymi.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

III. STRUKTURA RAPORTU

1. Najważniejsze pojęcia i terminy.

Zdrowie. Przyjęto definicję zdrowia zgodną z paradygmatem biopsychospołecznym (inaczej – socjoekologicznym lub holistycznym). Wybór takiego paradygmatu – a nie biomedycznego – znajduje uzasadnienie w potwierdzonej badaniami i praktyką medyczną tezie, że wśród determinant zdrowia czynniki genetyczne i dostęp do służby zdrowia często nie mają decydującego wpływu. Jedną z najważniejszych determinant jest **styl życia** (szacuje się, że w ok. 50 proc.); Ostrowska (1999, s. 13-18). Takie podejście zgodne jest z koncepcją, na której opiera się „Narodowy Program Zdrowia na lata 2007 – 2015” przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 90/2007, z dnia 15 maja 2007 roku.¹

*Zdrowie jest stanem dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brakiem choroby lub niepełnosprawności (definicja Światowej Organizacji Zdrowia). Zdrowie jest zasobem, a nie celem życia; jest wartością pozytywną i jednocześnie środkiem do osiągnięcia lepszej jakości życia (definicja z Karty Ottawskiej – Ottawa Charter for Health Promotion). Zdrowie jest również umiejętnością pełnienia ról społecznych, adaptacji do zmian środowiska i radzenia sobie z tymi zmianami (NPZ 1996-2005); za Sito, Berkowska 2000. Zgodnie z ujęciem salutogenetycznym (salutogenic) przyjmujemy, że zdrowia i choroby nie różnicuje prosta dychotomia na „bycie zdrowym” albo „bycie chorym”. Dystynkcje pomiędzy zdrowiem a chorobą przybierają formę *continuum* i mają wielowymiarowy charakter – odnoszą się do różnych aspektów ludzkiego życia (zgodnie z paradygmatem biopsychospołecznym); Antonovsky (1997).*

Styl życia. Przyjęliśmy, że styl życia to zespół praktyk o różnym stopniu zintegrowania, (...) które podejmuje jednostka nie tylko dlatego, że są użyteczne, ale także dlatego, że nadają materialny kształt poszczególnym narracjom tożsamościowym (Giddens, 2002, s. 113).

¹ Strony od 8 do 10.

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposaża w dom

Bezdomność płytka. Odnosi się do osób, które (...) są w stanie po udostępnieniu im taniego mieszkania lub/i uzupełnieniu dochodów do niezbędnego minimum, lub też po znalezieniu pracy, wyjść z bezdomności i żyć samodzielnie; Przymeński (2000, s. 18).

Bezdomność głęboka. To ludzie, którzy (...) przejściowo lub definitywnie, nie są zdolni do samodzielnego życia w społecznie akceptowanych formach, wymagających umiejętności gospodarowania i normalnego korzystania z mieszkania, nawet, gdy posiadają dochody z należnych im świadczeń społecznych; Przymeński (2000, s. 18).

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych. Zgodnie z przyjętym paradygmatem, uzależnienie od substancji psychoaktywnych (np. alkoholu czy heroiny) jest to fizjologiczna i/lub psychiczna i/lub społeczna konieczność (przymus) ich używania mimo doświadczania negatywnych skutków.

2. Wstęp

W diagnozie przygotowywanej przez Grupę Ekspertów do spraw zdrowia zostaną zidentyfikowane usługi świadczone wobec osób bezdomnych w aspekcie zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego. Analizie poddane zostaną także stosowane procedury i praktyki instytucjonalne – jednym z elementów zaplanowanych prac jest opisanie wybranych aspektów pomocy osobom bezdomnym w perspektywie instytucjonalnej (także braków czy niespójności) – funkcjonowania różnych instytucji i międzyinstytucjonalnej współpracy. Zbierane informacje odnosić się będą do trzech obszarów: 1) prewencji, 2) interwencji i pomocy doraźnej oraz 3) integracji.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

3. Cele

Opis usług, praktyk instytucjonalnych oraz procedur prawnych stosowanych przez instytucje medyczne, zajmujące się pracą socjalną i resocjalizacją w zakresie pomocy osobom bezdomnym – publiczne i NGOsy – z wyróżnieniem następujących obszarów tematycznych:

- bezdomność a uzależnienia;
- stosowanie terapii alkoholowych w placówkach świadczących pomoc osobom bezdomnym;
- standardy pracy z bezdomnymi alkoholikami i narkomanami;
- bezdomni z zaburzeniami psychicznymi;
- starość a bezdomność;
- niepełnosprawność a bezdomność;
- bezdomność a zdrowie psychiczne;
- bezdomność a zdrowie fizyczne;
- punkty doraźnej pomocy medycznej a bezdomność;
- współpraca NGO's ze służbą zdrowia;
- dostępność do świadczeń w tym ubezpieczenia, przewóz osób, pochówek;
- bezdomność a osoby bez potwierdzonej formalnie tożsamości.

Obecnie dyskutowany jest sposób systematyzacji wyżej wymienionych obszarów tematycznych. Dyskutowane jest także poszerzenie zakresu problemowego diagnozy o temat narażenia osób bezpośrednio pracujących z bezdomnymi na choroby zakaźne oraz kwestie zdrowia psychicznego (wypalenie zawodowe) i jakości pracy „pomagaczy”.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

4. Ramy prawne

Przepisy prawne, które bezpośrednio lub pośrednio odnoszą się do pomocy osobom bezdomnym w zakresie zdrowia i rehabilitacji (w tym aktywizacji społeczno-zawodowej) znajdują się w szeregu ustawach i rozporządzeniach, a w szczególności:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
- ustawa z dnia 6 września 2001 roku o chorobach zakaźnych i zakażeniach;
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym;
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 roku o ewidencji ludności i dowodach osobistych;
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 listopada 2000 roku w sprawie dowodu osobistego oraz trybu postępowania w sprawach wydawania dowodów osobistych, ich wymiany, zwrotu lub utraty.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

5. Analiza deficytów i zasobów

Dotychczas zgromadzony materiał wskazuje, że te same instytucje publiczne w różnych rejonach kraju stosują odmienne praktyki działania (procedury) w oparciu o te same przepisy prawa (np. dotyczące oczekiwania na komisję lekarską). Triangulacja² doświadczeń wskazała także na niektóre formalno-prawne ograniczenia świadczenia usług zdrowotnych osobom bezdomnym. W toku dalszych prac dokumentowane będą różnice dotyczące praktyk instytucjonalnych w zakresie świadczenia usług osobom bezdomnym, jak również przykłady niestosowania się do ram formalno-prawnych.

Dzięki prowadzonym pracom gromadzone są także przykłady tzw. dobrej praktyki w zakresie świadczenia pomocy osobom bezdomnym mające przełożenie na poprawę stanu zdrowia beneficjentów³.

² Zabieg metodologiczny polegający na „oświetlaniu” przedmiotu badań z możliwie różnych stron i uwzględnianiu odmiennych punktów widzenia w celu ich wzajemnej weryfikacji, dopełnienia, relatywizacji, ale i dookreślenia; Korporowicz (1997, s. 280).

³ Termin „beneficjent” oznacza osobę korzystającą z pomocy, odbiorcę.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

IV. ETAP ZAAWANSOWANIA PRAC NAD RAPORTEM

Dotychczas opracowano wstępne raporty prezentujące usługi i praktyki działania instytucji zajmujących się pomocą osobom bezdomnym w zakresie:

- dostępności do świadczeń (ubezpieczenia, przewóz, dokumenty, pochówek);
- funkcjonowania przepisów prawa dot. ubezpieczeń zdrowotnych w praktyce;
- współpraca pozarządowych instytucji pomocowych ze służbą zdrowia;
- stosowania terapii – uzależnienia (alkohol);
- starości w kontekście bezdomności;
- niepełnosprawności w kontekście bezdomności.

Te częściowe opracowania powstały na podstawie analizy sytuacji w macierzystych organizacjach ekspertów. Wszystkie raporty zostały zrecenzowane przez M. J. Sochockiego i ze stosownymi dyspozycjami przesłane ekspertom do dalszej pracy.

Obecnie przystąpiono do kolejnego etapu pracy nad diagnozą, w którym następuje konfrontowanie informacji zdobytych na podstawie analizy sytuacji w organizacjach uczestniczących w projekcie z danymi pozyskiwanymi z innych organizacji i instytucji. Przygotowywane są narzędzia (opracowano już m. in. ankietę adresowaną do placówek, w których przebywają osoby bezdomne na temat standardów i procedur stosowanych wobec osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków – obecnie przeprowadzane są pomiary).

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Literatura cytowana

Antonovsky, A., 1997. *Poczucie koherencji jako determinanta zdrowia*. W: I. Heszen-Niejodek, H. Sęk (red.). *Psychologia zdrowia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Giddens, A., 2002. *Nowoczesność i tożsamość. „Ja” i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności*. Tłum. A. Szulżycka, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Karta Ottawska, 1992. Tłum. J. B. Karski. W: *Wybrane materiały źródłowe i dokumenty podstawowe dotyczące promocji zdrowia*. W: J. B. Karski, Z. Słońska, B. W. Wasilewski (red.). *Promocja zdrowia. Wprowadzenie do zagadnień krzewienia zdrowia*. Wydawnictwo „Ingis”. Warszawa.

Korporowicz, L. (opr.), 1997. *Słownik ważniejszych pojęć*. W: L. Korporowicz (red.), *Ewaluacja w edukacji*, Oficyna Naukowa, Warszawa.

Ostrowska, A., 1999. *Styl życia a zdrowie. Z zagadnień promocji zdrowia*. Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa.

Przymeński, A., 2008. *Bezdomność w Polsce. Stan, uwarunkowania i tendencje rozwojowe problemu*. W: M. Duda, red. nauk., *Bezdomność: trudny problem społeczny*, Caritas Diecezji Kieleckiej, Kielce.

Sito, A., Berkowska, M., 2000. *Promocja zdrowia. Rozwój koncepcji*. W: A. Sito, M. Berkowska (red.). *Modele ewaluacji w programach promocji zdrowia. Teoria i Praktyka*. „Medycyna Wieku Rozwojowego”, nr 4, październik-grudzień, suplement I.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności”

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SZKIC RAPORTU Z FAZY DIAGNOZY WYPRACOWANY W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY EKSPERCKIEJ DS. ZATRUDNIENIA I EDUKACJI

I. WPROWADZENIE

Draft raportu diagnostycznego jest dokumentem monitorującym prace grupy eksperckiej Zatrudnienie i Edukacja, systematyzującym zakres prac dotychczas wykonanych oraz zaplanowanych do realizacji w ramach zadania 4 (GSWB) projektu 1.18 PO KL.

Skład grupy i przebieg dotychczasowych prac. (2 strony)

Diagnoza stanu osób bezdomnych i kwestii bezdomności w obszarze zatrudnienia i edukacji została wypracowana przez grupę ekspercką GSWB.

W skład grupy wchodzi:

- Aneta Wiącek (ekspert organizator)	SOD
- Paweł Jaskulski (ekspert)	TPBA
- Jarosław Józefczyk (ekspert)	PFWB
- Krzysztof Cholewiński (ekspert)	Caritas
- Izabela Dąbrowska (ekspert)	MONAR
- Krystyna Dorsz (ekspert)	Barka
- Alicja Kostecka (ekspert zewnętrzny)	SOD
- Sławomir Mandes (badacz)	
- Cezary Miżejewski (ekspert zewnętrzny)	
- Janusz Gałęziak (ekspert zewnętrzny w trakcie potwierdzenia)	
- Jacek Męcina (ekspert zewnętrzny)	

W trakcie dotychczasowych prac nad diagnozą odbyły się dwa spotkania, wszystkie w formule telekonferencji internetowej. Kolejne spotkania zostaną zrealizowane

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

w zaplanowanej w harmonogramie formie sesji trzydniowych, najbliższy zjazd odbędzie się w dniach 8 – 10 kwietnia.

W ramach dotychczasowych spotkań grupy:

- ustalono zakres prac grupy i poszczególnych jej członków;
- szczegółowo przeanalizowano strukturę raportu ustalając precyzując każde z ujętych w raporcie zagadnień;
- zgromadzono i opracowano materiał określający zakres słownictwa, przyjęto także jednolitą terminologię stosowanych kluczowych pojęć;
- zidentyfikowano i usystematyzowano czynniki oddziałujące w obszarze zatrudniania (także aktywizacji) i edukacji w odniesieniu do osób bezdomnych, strukturalizując je zgodnie z wytycznymi dla grup eksperckich porządkując według działań interwencyjnych, prewencyjnych i reintegracyjnych.

II. Ogólna wizja raportu. (2 - 3 strony)

W raporcie zostaną zaprezentowane kwestie określające najważniejsze bariery w funkcjonowaniu osób bezdomnych na rynku pracy (w szczególności w odniesieniu do wchodzenia na ten rynek) oraz zasoby, które potencjalnie mogą posłużyć likwidacji bądź obniżeniu tych barier (w tym instrumenty rynku pracy). Raport przedstawiał będzie w analogicznej strukturze kwestie kształcenia się oraz formy zatrudnienia wspieranego dedykowanego grupom najslabszym na rynku pracy, a także kwestie kształcenia się i dostępu do edukacji zarówno zawodowej jak i ogólnej, w tym kształcenie kadr i kampanie społeczne. Każdy z omawianych zakresów zostanie przeanalizowany w odniesieniu do obszarów prewencji, interwencji i reintegracji.

Ambicją członków grupy eksperckiej pracującej nad raportem jest uwypuklenie kluczowych zagadnień, które dotychczas nie były szeroko omawiane, a które mogą mieć istotne znaczenie dla skuteczności wsparcia osób bezdomnych. W obszarze zatrudnienia szczególna uwaga

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyła w dom

zostanie poświęcona inicjatywom podejmowanym w dziedzinie ekonomii społecznej. W obszarze edukacji analiza w sposób szczególnie obejmie sytuację kształcenia ustawicznego oraz oddziaływanie edukacyjne w stosunku do ogółu społeczeństwa w zakresie problemów społecznych. We wspomnianym wątku ważne będzie również rozpoznanie jakości inicjatyw kształtujących opinię społeczną takich jak kampanie medialne odnoszące się do kwestii bezdomności. Zaznaczona zostanie również problematyka dostępu do usług edukacyjnych i zawodowych. Ponadto istotne będzie rozpoznanie najważniejszych barier w dostępie do ogółu usług społecznych funkcjonujących w Polsce dla osób dorosłych z jednej strony i z drugiej barier w procesie socjalizacji dzieci i młodzieży, które utrudniają odpowiednie uwrażliwienie na problemy społeczne.

Podstawowe zakresy tematyczne raportu, to:

- problematyka bezrobocia i zatrudnienia (w tym zatrudnialności) osób bezdomnych, a w niej: przyczyny bezpośrednie negatywnych zjawisk (obecny stan problemu), przyczyny głębsze (konsekwencje polityk, przepisów, dostępnych środków) oraz przyczyny kluczowe (postawy i zachowania występujące w środowisku);
- działania w obszarze edukacji i zatrudnienia osób bezdomnych (opis horyzontalny), a w nim: podstawy prawne, formy pracy, bariery;
- dobre praktyki;
- analiza systemu aktualnie funkcjonującego (wertykalny opis rzeczywistości), a w nim: prewencja, interwencja i reintegracja.

Raport będzie ujęty w schematyczną całość, czyli będzie opatrzony wprowadzającym w zagadnienie wstępem i podsumowany wnioskami wynikającymi z opisanej rzeczywistości wraz ze wskazaniem rekomendacji.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

III. STRUKTURA RAPORTU

1. Streszczenie. (½ - 1 strona)

Streszczenie raportu zawierać będzie kilkustronicowe streszczenie treści całego raportu z wyszczególnieniem podstawowych problemów i zagadnień jakimi w swojej pracy zajmowała się grupa ds. zatrudnienia i edukacji.

2. Słownik kluczowych pojęć. (2 do 4 strony)

W ramach prac członków grupy zebrane i zdefiniowane zostały pojęcia, które będą obowiązywały w wypracowanym raporcie. Ustalono, że część definicji zostanie przejęta z FEANTSA employability glossary.

3. Wstęp. (4 – 6 stron)

Zgodnie z wytycznymi do przygotowania raportu w części tej znajdzie się wprowadzenie oraz kontekst systemu zatrudnienia i edukacji osób bezdomnych w Polsce, jak również zakres, którym grupa ekspercka w swoich pracach będzie się zajmować.

Szkicując diagnozę głównych elementów procesu wychodzenia z bezdomności na pierwszy plan wyłania się problematyka zatrudnienia. Posiadanie godziwej pracy pozwala na samodzielność finansową a tym samym niezależność materialną z jednej strony, z drugiej zaś pozwala funkcjonować w grupie i – szerzej – w społeczeństwie. Podejmowanie przez osoby uznawane stereotypowo za wykluczone społecznie aktywności mającej na celu uzyskanie zatrudnienia pozwala im już w trakcie procesu inkluzji na wdrożenie do pełnienia zawodowych ról społecznych. Z kwestią zatrudnienia wiążą się nierozdzielnie kwestie ekonomiki pracy i efektywności osób, które przez dłuższy czas pozostawały poza rynkiem pracy, lub nigdy w nim naprawdę nie funkcjonowały. Oznacza to potrzebę dokonania analizy istniejących form pracy oraz opartych na świadczeniu pracy instrumentów aktywizacyjnych.

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Na szczególną uwagę w tym kontekście zasługują przedsiębiorstwa gospodarki społecznej i spółdzielcze formy aktywności. Niebagatelną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu przedsiębiorstw ekonomii społecznej (także: gospodarki społecznej, PES) odgrywają dwa „podmioty”: samorząd i społeczność lokalna. Często jednak rozwiązania zawarte w prawie nie znajdują zastosowania (lub zrozumienia) wśród tych jednostek i społeczności. W tym momencie bardzo wyraźnie pojawia się potrzeba kampanii społecznych, które pozwoliłyby zrozumieć problem bezdomności i w pewien sposób oswoić się z osobami bezdomnymi po to, żeby móc im pomagać poprzez akceptację i stworzenie warunków do aktywności akceptowalnej społecznie. W opinii wielu ekspertów równoległe z potrzebą edukowania społeczeństwa słusznie byłoby rozwijać kwalifikacje zawodowe i kompetencje osobiste wśród osób bezdomnych w procesie reintegracji. Potrzeba edukacji zawodowej rozwijającej i aktualizującej umiejętności niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania na otwartym rynku pracy (kompetencje zawodowe) jest niejako oczywista, w odróżnieniu od potrzeby edukacji ustawicznej i rozwijania kompetencji ogólnych.

Istnieje więc potrzeba wskazania wpływu i zakresu oddziaływania ząbiejających się obszarów aktywności zawodowej oraz edukacji własnej w jednostkowym odniesieniu do osoby bezdomnej.

4. Cele raportu. (1 – 2 strony)

Cel główny: podsumowanie analizy rozwiązań odnoszących się do kwestii zatrudniania i edukacji w procesie wychodzenia z bezdomności, zestawienie dostępnych rozwiązań i praktyk w tym zakresie oraz wypracowanie rekomendacji w tym zakresie.

Cele szczegółowe:

- Uspójnienie / synteza diagnostyki w obszarze zatrudnienia i edukacji osób bezdomnych;
- Prezentacja katalogu dostępnych usług w obu obszarach (zatrudnienia i edukacji);

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

- Identyfikacja deficytów i wskazanie dobrych praktyk w procesach aktywizacji zawodowej oraz kształcenia w odniesieniu do osób bezdomnych;
- Zaprezentowanie dotychczas funkcjonujących standardów usług zatrudnieniowych i odniesienie ich do sytuacji osób bezdomnych na rynku pracy w wymiarach prewencji, interwencji i reintegracji;
- Wypracowanie podstaw merytorycznych / uzasadnienia do przyszłej formy optymalnego modelu wychodzenia z bezdomności;
- Wartością dodaną publikacji raportu będzie zwiększenie skuteczności oddziaływania edukacyjnego na grupy profesjonalistów, osoby bezdomne oraz ogół społeczeństwa, w zakresie problematyki zatrudnienia / zatrudnialności i edukacji w odniesieniu do grup znajdujących się na marginesie rynku pracy lub poza nim.

5. Ramy systemowe i prawne. (2 – 3 strony)

Podstawowe dokumenty prawne, które zostaną poddane analizie w odniesieniu do zagadnień poruszanych w ramach prac eksperckich to:

- Ustawa dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych;
- Regulacje dotyczące kształcenia, w szczególności kształcenia ustawicznego.

Ramy systemowe zostaną zaprezentowane jako unormowania wypracowane na różnych poziomach, najwyższym poddanym analizie będzie poziom Unii Europejskiej, najniższe zaś to lokalne i branżowe rozwiązania regulujące kwestie zatrudniania i edukacji w odniesieniu do bezdomności.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Przykładowe dokumenty, które zostaną poddane analizie, to:

- Strategia Lizbońska;
- Europejska Strategia Zatrudnienia;
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013;
- Krajowy program „Zabezpieczenie społeczne i integracja społeczna na lata 2008 – 2010”;
- Krajowa Strategia Zatrudnienia 2007-2013;
- „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” – rządowy raport;
- Strategie rozwoju oraz strategię rozwiązywania problemów społecznych wybranych jednostek terytorialnych (województw, miast, gmin etc.);
- wybrane Powiatowe Programy Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy;
- i inne (katalog dokumentów nie jest jeszcze zamknięty).

Jeśli „Ramy systemowe i prawne” zostaną określone ogólnie dla całego zadania 4, to w raporcie grupy znajdą się odniesienia mająca zastosowanie dla omawianego zakresu, a nie ujęte w opracowaniu ogólnym.

6. Katalog usług. (12 – 15 stron)

Katalog usług przedstawiać będzie wszystkie formy pomocy osobom bezdomnym funkcjonujące na terenie naszego kraju, a do których uda się dotrzeć w wyniku pracy diagnostycznej grupy. Przeanalizowane zostaną wszelkie funkcjonujące na rynku i znane ekspertom kwestie zatrudniania (w tym formy aktywizacji zawodowej) osób bezdomnych, oraz edukacji w odniesieniu do obszaru bezdomności.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

Zatrudnienie w tym aktywizacja zawodowa:

1. Na otwartym rynku pracy

- możliwości zatrudnienia / oferta otwartego rynku pracy;
- powrót / wejście na rynek pracy w opinii osób bezdomnych dostępnej w ujęciu statystycznym.

2. Wspierany rynek pracy:

- instrumenty rynku pracy: staże, praktyki, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, roboty interwencyjne, prace społecznie użyteczne, etc.;
- przejściowe formy organizacji pracy: Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej, spółdzielnie socjalne, programy społecznej reintegracji i wychodzenia z bezdomności aktywizujące zawodowe w oparciu o kontrakt socjalny, etc.;
- rola i aktywność Prywatnych Agencji Zatrudnienia (PAZ) oraz organizacji pozarządowych (ngo);
- wolontariat jako wprowadzająca forma aktywności przygotowująca do pełnienia ról zawodowych na rynku pracy.

Edukacja:

1. Skierowana / adresowana do osób bezdomnych:

- ogólna (podnosząca ogólny poziom wiedzy i rozwijająca umiejętności społeczne i interpersonalne);
- zawodowa (zwiększająca poziom kompetencji zawodowych), w tym także kwestia certyfikacji nabytych, a nie potwierdzonych umiejętności zawodowych.

2. Skierowana do otoczenia osób bezdomnych:

- kształcenie kadr systemu pomocy;
- promowanie pożądanych postaw obywatelskich, w tym także kampanie społeczne.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:
opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4

80-245 Gdańsk Wrzeszcz

telefon/faks: 058 341-17-20; telefon komórkowy 512-30

e-mail: biuro@pfbw.org.pl; strona internetowa: www.pfbw.org.pl

Pomorskie Forum na rzecz
Wychodzenia z Bezdomności
Natura nie każdego wyposażyla w dom

7. Analiza deficytów i zasobów. (10 – 12 stron)

Deficyty zostały określone jako braki i dysfunkcje istotnie oddziałujące na kwestie zatrudniania i edukacji w odniesieniu do osób bezdomnych. Usystematyzowano je w zestawieniu tabelarycznym z uwzględnieniem podziału na obszary tematyczne zatrudnienia i edukacji. Zasoby to jednolity katalog możliwości dostępnych w odniesieniu do rynku pracy oraz edukacji z perspektywy osób bezdomnych i w nawiązaniu do ich sytuacji (dostępność dla osób z sektora pomocowego) – zestaw analogiczny do deficytów, ale posiadający znak dodatni.

8. Rekomendacje i wnioski. (5 – 7 stron)

Wnioski zostaną wyprowadzone w toku prac nad raportem i w wyniku analizy zgromadzonych materiałów. Będą stanowiły faktyczne podsumowanie stanu prawnego (teoretycznego) oraz praktycznie funkcjonujących rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej i zatrudniania w odniesieniu do osób bezdomnych, oraz wszelkich kwestii związanych z edukacją w obszarze bezdomności.

Rekomendacje to zestawienie najlepszych rozwiązań oraz propozycje zmian w ogólnie funkcjonującym systemie przeanalizowanym w trakcie prac grupy.

9. Podsumowanie. (1 strona)

Tu będzie quasi resume – żeby raport nie kończył się zbyt gwałtownie.

IV. ETAP ZAAWANSOWANIA PRACY NAD RAPORTEM

Poziom zaawansowania prac mierzony w skali 1 – 10 wynosi 4.

Dotychczasowe prace grupy opisano w początkowej części niniejszego draftu („przebieg dotychczasowych prac”), zaś prace planowane opisano w części nie stanowiącej podsumowania zrealizowanych działań.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

zadanie nr 4 – w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym:

opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego